

**ELŐFIZETÉS**

**HELYBEN:**  
Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hóra ..... 2 korona.

**VIDÉKEN:**  
Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.

**HIRDETÉSEK:**  
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.  
minden következőnél 16 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 357.

**KIADÓHIVATAL:**

Aradi Nyomda Részvénytársaság.  
József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:  
**STAUBER JÓZSEF**

Szombat, január 24.

**Mai számunk főbb közleményei:**

Februárban tárgyalják a Polónyi-Lengyel pörtl. Tárgyalják az új szervezési szabályrendeletet. Az új Máv. elnökgazgató kinevezése. Kivezettek az ellenzék grófi vezéreit. Egy millióba került a kulturpalota. Botránnyal védelemzik Dést. Mitörtént a kötelezvényvel? Aradiak a román komitében. Kész a sajtótörvény. Tarkaságok.

**Kivonulás botránnyal.**

Arad, január 23.

Te szerencsétlen nemzet, a ki nem tudod eléggé méltányolni az ellenzékedet, te bizonyára el is felejtetted, hogy ez az ellenzék volt az, a mely miattad a parlamentből kidobatta magát. Haza, te érted történt az, hogy az ellenzéki képviselők nem vettek tudomást az elnökről, levegőnek tekintették a mentelmi bizottságot, a mely engedetlenségükért őket több napra kizárta a Házból, csak mikor a képviselőházi örök tisztelegtek előttünk, akkor, (az öröket már nem lehetett levegőnek tekinteni) azt mondták: „az erőszaknak engedünk.“ A nemzetért sokan áldozták föl magukat, a hazáért is elegenden haltak meg, de, hogy a hon jóvoltáért kivezettesék magukat, ezt ez az ellenzék tette meg először.

Azóta azonban az ellenzék megfélemedezett magáról és rendes parlamenti vitába kezdett. Azt mondták: a sajtótörvény kedvéért teszik. Arról

ugyan lehetne beszélni, hogy a vitában a sajtótörvényről esett-e szó, vagy egyebekről az ellenzék régi, lecsépelet témáiról, a melyeket újra meg újra előrángattak; ahhoz is szó fér, hogy mennyire rendes volt ez a parlamenti vita. De hát az ellenzék mégis tárgyal, és a rosszakarat könnyen feltehetné volna róla, hogy meg akar javulni és hogy teljesíteni akarja parlamenti kötelezettségét. Szó se volt róla. Az ellenzék kimondta, hogy csak a sajtótörvény elintézéséig tekinti létezőnek a parlamentet, azután újra a régibe megy.

Az lett volna tehát várható, hogy a sajtóvitát befejezvé, az ellenzék összezsomogolja az írásait, csengő kifejezéseinek szótárát az öreg rozsdás panama-vadászat és — kivonul a parlamentből. Ez azonban nem vágott az ellenzék programjába. Kivonulni? Ó, dehogy. Ez az ellenzék olyan ellenzék, a mely, ha el akarja hagyni a Házat, hát kidobhatja magát onnét.

És kidobatta magát — ép úgy, mint annak előtte. Az ilyen provokálás elől nem lehet kitérni. Aki erőszakkal megszegi a rendet, a szabályokat, a jó izlést, a köteles engedelmességet, ezt rendszerrel folytatja: az okvetlen eléri célját. A kinek ilyen szándéka van, nagyon jól tudja, hogy a csendbontás ellen nem használnak semmit a logikának érvei, a meggyőzés sima fegyverei.

Szinte riktóan átlátszó volt az ellenzéknek az a haditerve, hogy a sajtóvita végére érve, kivezettesék a

jos színjátékkal fejezi be parlamenti vendégszereplését. Ki tetszett már tegnap Urmánczy Nándor viselkedésén, aki a tiszteletlenségeket fokozva vagdosta az elnöki szék felé. De meg lehetett érezni ma Apponyi beszédén is, aki, tisztes multu, ősz politikus léteére egyszerűen kijelentette, hogy a parlamentben semmiféle törvényt nem hajlandók elismerni; tehát se az új házszabályokat, se a régiakat. És a színjáték programszerű előre rendezett volta azon bizonyult be, hogy a legvégén, országgá harsogható slágerül — Andrassy Gyula kivezettesését is kicsikarták.

Megtörtént ez is, amint hogy a régebbi botránnyok alatt megtörtént Apponyi Albert kivezettesése, a nélkül, hogy a parlament falai bedőltek volna és hogy a nemzet a kétségbeesés hullámai közzé dobta volna magát. A nemzet, ha ezekben a színjátékokban keresné is a tragikai elemet, azt vehetné rossz néven és furcsának, ha Ráth Endrét a reniteniáért kidobnák, Andrassy Gyulának azonban büntetlenül szabadna az elnöki tekintélyt megsérteni. Ezt Andrassy maga is jól tudta, és ezért, úgy képzeljük, ha izlése ellen is volt, azért csinálta végig a maga erőszakolt kivezettesését, mert párthivei ezt kitünő anyagul ajánlották az agitációra, amelyet, a parlamentből kivonulva, kétségen kívül nagy vehemenciával indítanak meg a népgyűléseken.

Hát hordozzák körül a véres kar-

**Az énekesleány.**

Irta: Szekula Jenő.

A gép dohogott, dübörgött, lángolt, énekelt és berzenkedett, a gépápoló hirtelen elcsavarta az áramot.

— Be van rugva — mormolta kedvetlenül.

A kerekék néhányszor még himbálództak a léghen, a küllök idegesen kattogtak, rángatóztak, azután minden mozgás megszűnt hirtelen. Az életet árasztó villamos áram elpárolgott s az acélküllök megálltak mereven, mint az alvó ember, ha egy pillanat alatt megszakad a szivverése.

A gépápoló elégedetten dörzsölte a kezét.

— Mégis én vagyok az uratok — gondolta büszkén, elnézve a tehetetlen óriáson. — Mi lenne veletek, ha nem olajoznám szomjas porusaitokat, s az ezüst küllöket meg nem kenném puha posztóval, selymes szarvasbőrrel.

Kitekintett az ablakon. A kora virradat áthatlan homályba borult a malom fölé, az ablakok fátyolos párázatban fűződtek a megörölt liszt dohos lehelletétől. Athatlan, sike-títő csönd borult a hatalmas gyártelepre. Az udvaron homályos fényű lámpával a kezében, egyhangu léptekkel halad fel-alá valami éjjeli őr.

— Álmos vagyok — sutogta a gépápoló, s két karját fáradtan nyujtotta ki a mennyezet felé.

Valami kültelki dalcsarnokba vitték az elmúlt éjjel a pajtásai, s ottan söröztek egészen virradatig. A vasárnapi dorbézolás bágyadt mámorra még nem párolgott el egészen az agyáról. A zongora vadul felcsapó hangja, a tányérok méla zenéje ide is elkísérte. De különösen izgatta a fantáziáját egy leányzó alakja, — fiatal, karosu, fekete-haju teremtes — tavaly talán még a ligetben táncolt az ördöghinta körül, de színész nő lett, kialakult, s tegnap már a varieté színpadán ragyogtatta a gépápoló s barátai előtt ésbontó művészetét.

— Ugy volt öltözve, mint a spanyol táncosnők — mormogta a gépápoló elmerengve. — Igen, Izabellának hívták.

A színészleány lobogó fekete hajával, szivalkában kipirosított szájával mély hatást tehetett rá, mert most is reá gondolt szüntelenül. Mert a nő a nézőterre is lejött előadás közben s letelepedett egy lókereskedő mellé, aki aranypiros bort ivott ezüstnyaku palackból. Az énekesleány keresztbevetette karosu és szépen ivelt lábát a széken s egyre a gépápolót bámulta odaadó merengéssel. A nagy, fekete és mámoros szemek szilaj éjszakáról és szerelemről regéltek a fásztó munkában elgyötört ifju mun-

kásnak, aki még itt, a néma gépek között sem tudott egészen megszabadulni az énekesleány hipnotizáló tekintetétől.

— Jövő héten újra odamegyek — dadogta. Merően bámult maga elé a földre.

— Addig takarékoskodni fogok — dadogta.

Nagy, alaktalan düh és keserűség fogta el a vagyonos osztály ellen, a kiknek alakját most a lókereskedő személye képviselte a képzeletében. Hogy ime együtt mulathatott a leánnyal s talán még a karját is megérintette, mert volt pénze ahhoz, hogy néhány üveg bort rendeljen.

— A gazdagoké a szerencse, még a szerelemben is — gondolta nem nagyméretű s kétségtelenül nem világtermékenyű eszmék befogadására alkalmas, alacsony és tulságosan keskenyre lapított koponyájában.

Almódzásából durva, kellemetlen hang riasztotta föl:

— Már megint az ablakon báméskodik? Ahelyett, hogy a kerekét tisztogatná?

A gyárfelügyelő volt, aki a kora hajnali órákban bejárta az épületet s most is, mint mindig, hangos szavakban adott kifejezést elégedetlenségének.

— Szédülök — dadogta a gépápoló ijedt mentegetőzésekpen.

dot: „Az ellenzéket kivezették!“ „Andrássyt is kivezették!“ A parlament folytatja a dolgát, az ország pedig most már egész tisztán látja az ellenzéket. Látta: amikor az ellenzék dolgozni, vitázni akart, a többség szívesen látta; állta a szóharcot, akármilyen nagy és szennyes árkokban hömpölygött is az. A mikor meg az ellenzék újra botrányokat csinált, — hát az lett, ami a botrányoknak előre várható kikerülhetetlen vége. Az ellenzéki éposz legeslegvége pedig alighanem az lesz: kétszer a palotaőrök vezették ki az ellenzéket a képviselőházból, harmadszor majd — a választók teszik meg.

## Botrányal

### védelmezik Dést.

(Kikényszerített „erőszak.“ — Támadások Tisza ellen.)

Fővárosi tudósítókól.

Budapest, január 23

Ma váratlan és egyelőre kiszámíthatatlan jelentőségű fordulat történt az ellenzéknek a sajtójavaslatokkal kapcsolatos állásfoglalásában és bekövetkezett az a helyzet, hogy a javaslat részletes tárgyalása, — amelyre oly nagy erővel készülődött az ellenzék — teljesen elmaradt. Az események kiinduló pontja Tisza István gróf tegnap mondott beszédének az a része, amely Dést Zoltán szereplésével foglalkozott.

A miniszterelnök támadó kijelentése már a tegnapi ülésen is óriás vihart okozott és az ülésről az ellenzék azzal az elhatározó szándékkal távozott, hogy Dést Zoltánnak okvetlenül elégtételt szerez. Ma reggel már tíz óra előtt bent volt a Házban az ellenzék vezérkara, valamint az ellenzéki képviselők legnagyobb része is. A Tisza—Dést-ügyet tárgyalták valamennyien és arról vitáztak, hogy lovagias utra terelődjék-e a kérdés, vagy pedig az ülés-teremben szerezzenek-e elégtételt Dést Zoltánnak. Végül is az ellenzék úgy határozott, hogy nyílt ülésen teszi szavát az ügyet.

— A sok ital — pattogott a felügyelő. — Vasárnap, hallom, le sem hunyták a szemüket.

Eltávozott. A gépapoló kezébe vette az olajoskannát, hogy megitatná az alvó szörnyetegeket. Közben elég alkalmá volt eszményképére gondolni. Az énekesleány alakja állandóan előtte táncolt, a tisztára csiszolt acéltükörökben.

— Mit csinál, Jakab? — csendült föl most egy kedves, dallamos női hang a háta mögött, s fehér virágos fonású kéz érintette meg, gyengéd szerélemmel a vállát.

Megfordult. Boros és kellelten vonás suhant át az arcán.

Egy gyári leány volt. Ráhel nevezetű, a szeretője, akinek már házasságot is ígért, de megunt, jóllakott a szerelmével, s szeretett volna már szakítani is vele. Pedig csinos leány volt, de halovány arcára, amelyen egy év előtt még az ifjuság tündéri rózsái pirosítottak, már sötét vonalakat rajzolt a munka, a virrasztás, a gond és sok szerelem.

— Eredj — támadt rá a gépapoló durván. — Mindig zavarsz a munkámban.

A leány ijedt szomorúsággal engedelmességedet. Neheztelve, de szólanul otthagya a férfit és meg nem állhatta, hogy az ajtóból eltitkolhatóan szerelmes pillantást ne vessen a kedvesére.

### Kizárt botránycsinálók.

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegykor megnyitja az ülést.

Szász Pál a mentelmi bizottság nevében indítványozza, hogy Urmánczy Nándort, a ki tegnap az elnöki intézkedésekkel szembehelyezkedett és az elnökkel szemben sértő módon viselkedett, negyven egymásután következő ülésről zárják ki.

Vázsonyi Vilmos: Csak negyven napig? A vizözön addig tartott, onnan vették a mértéket.

A Ház a mentelmi bizottság indítványát elfogadja.

Szász Pál előadó: Ábrahám Dezső a tegnapi ülésen megokolatlanul őrmesternek nevezte az elnököt. (Derűtség és taps a baloldalon.) A mentelmi bizottság indítványozza, hogy Ábrahámot jegyzőkönyvi megróvásban részesítsék.

A Ház az indítványt elfogadja.

Szász Pál: A mentelmi bizottság indítványozza, hogy Szmracsányi Györgyöt, aki tegnap tiszteletlenül viselkedett az elnökkel szemben tíz egymásután következő ülésről zárják ki.

A Ház az indítványt elfogadja.

Szász Pál indítványozza, hogy Justh Jánost, aki tegnap azt mondotta, hogy az elnök ne csak a bal fülére halljon, hanem a jobb fülére is, jegyzőkönyvi megróvásban részesítsék.

Vázsonyi Vilmos: A jobb fül megsértése címén.

A Ház az indítványt elfogadja.

Vázsonyi Vilmos: Olvassák fel Tisza urnak Plósz Sándorhoz írott levelét is. (Nagy zaj.)

A Ház áttér ezután a napirendre, a sajtójavaslat részletes tárgyalására. A javaslat címét a Ház változatlanul megszavazza.

### Kivonulás az ülés kezdetén.

Beöthy Pál elnök ezután jelenti, hogy Apponyi Albert gróf kért jogot szólásra.

Apponyi Albert ismertette beszédében a tegnapi incidenst s azután megkérdezte a Ház elnökét, hajlandó-e Tisza István gróftól a Dést-vel szemben használt kifejezésekért rendreutasítani.

Beöthy Pál elnök azt felelte erre, hogy a miniszterelnök nem tett egyebet, csupán szubjektív fölfogását ismertette arról, hogy mit tenne ő, vagyis a miniszterelnök valamely adott helyzetben. Ezért nincs oka őt rendreutasítani.

Erre ismét Apponyi Albert gróf állott föl és óriás meglepetésre s az ellenzék tagjainak elképedésére a következő kijelentést tette:

A gép megindult, dübörögve és szikrázó lángolással. Az ámuló fáradtan pihent le a kerék alá, míg néhány rongydarabból párnát készített a fejének. Néhány pillanat alatt elnyomta az álom. A lendítőkerék hűs áramot sodort izzó homloka fölé, a gép egyhangú zenéje mámorba ringatta álmodozó lelkét.

Természetesen az énekesnőről álmodott. Megjelent előtte a szédületben. Táncolva és énekelve. Ahogy előző éjszaka a színpadon látta. Nagy színes kendő volt a vállá fölé hajtva, ahogy távol élesen viselik az asszonyok. Szeme a szerelem tüzeben lángolt, mámoros ajka a vágy és kívánczóság tüzeben piroslott.

A gépapoló mindkét karját kinyújtotta feléje.

Velőtrázó sikoltás zudult a géptermen keresztül.

— Elkapta a kerék a gépapolót! — sivitott fel az elszörnyedés hangja, tulharsogva a kerekék fűsiketiő zugását.

Igen. Az alvó gépapoló ott csüngött már a lendítőkeréken, amely magasra kapta, összegöngyöltte és izekre tépte fiatal, erős és vágyakozó testét.

Az ordítózás az őrzőgő üvöltözésbe esapott át. De a gépapoló mindebből már nem hallott semmit. Kétségtelenül boldog mosollyal lehelt ki lelkét, míg az énekesleány magasra ragadta magával, álomkarjaival, vakítóbb világosságok felé!

— Az elnök urnak imént adott válasza után nem vagyok abban a helyzetben, hogy a sajtójavaslat részletes tárgyalásán részt vehessek.

Ezzel kilépett a padsorból és kifelé indult. Példáját a legtöbb ellenzéki képviselő követte, úgy hogy néhány pillanat múlva mindössze tíz-tizenkét ellenzéki képviselő maradt a teremben. A bentmaradottak nagy megdöbbenéssel nézték ezt a váratlan kivonulást. Vázsonyi Vilmos pedig így kiáltott fel:

— Micsoda örület ez?

Az elnök ekkor megkérdezte a jegyzőtől, van-e még képviselő fölíratkozva az első paragrafushoz? A jegyző ama feleletére, hogy nincsen, az elnök szavazásra bocsátotta az első paragrafust. Am ekkor kiderült, hogy Kelemen Samu igenis fölíratkozott és ekkor az elnök a szavazást elhalasztva megadta a szót Kelemennek.

### Mi lesz a sajtójavaslatlalt?

Mialatt a teremben Kelemen Samu beszélt, a folyosókon izgatottan tárgyaltak az ellenzéki fő- és alvezérek. Ekkor jutottak csak tudatára annak, hogy a hirtelen fölindulással esetleg végét is szakíthatják az egész sajtóvitának. Apponyi tovább is megmaradt amellett, hogy nem vehet részt a tárgyaláson, mire azután minden oldalról, főként Andrássy Gyula gróf részéről megindult a kapacitálás. Végül is az az ötlet merült fel, hogy talán még egyszer szavát tehetik a Dést-ügyet és pedig a házszabályok címen.

Benn a teremben egyáltalában nem lehetett ekkor sejteni: mi lesz a folytatás és egyáltalában lesz-e folytatása a sajtójavaslat részletes tárgyalásának, a melyet az ellenzék tudvalevően minél messzebbre akart kibuzni s a melyért éjszakákon át tanácskozott a vitarendező bizottság a sajtóttestületek képviselőivel és készítettek is minden szakaszhoz egy hivatalos, sőt némelyikhez több alternatív módosítást.

### Vita helyett vihar.

Háromnegyedtizenkét órakor rövid tanácskozás után az ellenzék visszatért az ülés-terembe.

Barabás Béla jelentkezik szólásra és az első szakaszhoz két módosítást ajánl. Az első módosítás arra vonatkozik, hogy az 1848-iki törvénynek a cenzura eltörlésére vonatkozó rendelkezését vegyék bele a napirenden levő javaslatba is. A kormányt az a szempont vezérli, hogy letörje teljesen az ellenzéket és hogy megvédelmezhesse azt a galád munkát, amelyet a munkapárt végez. (Nagy zaj.)

Elnök folyton esenget és Barabást rendreutasítja.

Hédervári Lehel: Önt milyen pénzből választották meg?

Elnök Héderváryt rendreutasítja.

Ráth Endre: Kinek a vejét vették meg, kinek a sógorát? Gazemberek!

Elnök rendreutasítja Ráth Endrét.

Ráth Endre: Ahol lopnak, ott illemről ne beszéljenek!

Elnök Ráth Endrét újra rendreutasítja.

Barabás Béla így fejezi be fölszólalását: A sajtóból csak az első betű és az utolsó betű az önké, a só!

Rakovszky István a házszabályokhoz kér szót.

Elnök: A Ház az engedelmet megadja a fölszólalásra.

Ráth Endre: Azt kiabálják, hogy nem adják meg!

Elnök rendreutasítja Ráth Endrét.

Rakovszky István föl akarja hívni a Ház figyelmét az elnök egy téves eljárására.

Elnök: Csak valamely főnforgó esetről lehet beszélni a házszabályok címen. Csak a most előfordult házszabályalkalmazásról tessék beszélni.

Rakovszky István: Tisztába kell jönni az elnök ural, hogy lehet-e tanácskozni vagy nem.

Elnök: A képviselő ur már tulmegy a házszabályok határain.

Rakovszky István ezután roppant erős hangnemben a miniszterelnököt és a Ház elnökét támadta.

Mikor beszédét befejezte, az elnök röviden válaszolt Rakovszkynak.

**Andrássy nem beszélhet.**

Andrássy Gyula gróf a házszabályokhoz kér szót.

Elnök: Kérdést intéz a Házhoz, hogy az engedélyt megadja-e a Ház. A többség az engedélyt nem adja meg. Oriási zaj tört ki erre a baloldalon.

Rakovszky István: Szégyeljék magukat!

Hédervári Lehel: Halljuk Andrássyt!

Andrássy Gyula gróf állva marad és beszélni kezd. Elnök folyton esenget.

Elnök: Székely Ferenc képviselő urat illeti a szó.

Felkiáltások a baloldalon: Halljuk Andrássyt! (Oriási zaj a baloldalon.)

Elnök folytonosan esenget.

Andrássy nyugodtan áll a helyén és jelzi, hogy beszélni akar és beszélni is fog.

Beöthy Pal elnök erre kijelenti:

— Az ülést felfüggesztem.

Az ellenzékéről gunyos éljenzés kísérte a távozó elnököt a kijáratig.

Ráth Endre kiugrott helyéről és izgatottan rohant a miniszterelnöki bársonyszék felé. A teremben csak Balogh igazságügyminiszter maradt és néhány munkapárti képviselő. Ráth odakiabálta Balognak:

— No, pártatlan miniszter ur, hogy érzi magát?

Andrássyt is elfogta az izgalom:

— Mit szól ezekhez az eseményekhez? Mit szól hozzá miniszter ur? — kiáltotta élesen.

Balogh felemelkedett a bársonyszékből és néhány lépést tett Andrássy felé. Láng Mihály azonban eléje állt és nem engedte.

— Csak a tényállást akartam elmondani, csak azt akartam megmondani, hogy mi történt — kiáltotta Andrássy.

— Az a kérdés, kinek van igaza? — szólt Pál Alfréd.

Az ezután történt eseményekről külön cikkben számolunk be.

## MULATSÁGOK

(=) A Katolikus Kör teaestél. Az Autonom Katolikus Kör január 25-én, vasárnap tartja a Központi szálló disztermében első teaestéjét, mely iránt a közönség körében mindenütt a legmelegebb érdeklődés mutatkozik. Az estén színpadon kerül egy bájos egy felvonásos vígjáték: mellette pedig hegedű és zongora számok, továbbá monológ és tréfás kuplék fogják a közönséget szórakoztatni. Az egyes darabokban közreműködnek: Balta Margit, Bihari Ilonka, Ksletzky Vima, Kemény Gizi, Prolich Gizi, Rózsa Magda, Tóth Mariska, Vasóczy Ilonka, Csáklány Tibor, Láng János, Ocskay Mihály és Unger László. Az előadás után a Kör által felkért háziasszonyok és házi kisasszonyok teát szolgálnak fel, mely után megkezdődik a tánc. Az előadás kezdete pont 8 órakor lesz.

(=) A kereskedelmi utazók hangversenyét fővárosi írók és művészek szereplése teszi vonzóvá és érdekessé. Karinthy Frigyes, Gábor Arnold, Gáborné Berju Erna, Franyó Zoltán, Gerő Mancsi és Kuruc János tagjai annak a művészgárdának, mely a fővárosból jön bemutatni művészetét és tudását az aradi közönségnek. E művészi programnak méltó kiegészítése a dr. Mezey-Zav-Komlóssy trió szereplése, továbbá Pataky Vilmának az aradiak népszerű és kedvelt primadonnájának fellépte, ki új operarészletekkel és kuplékkal szórakoztatja majd a jelenlevőket. Érdekessége lesz még az estélynek Karinthy Frigyes egyik dialogja, melyet az író személyesen konferál be. A nagy érdeklődésre való tekintettel a jegyek árusítását már megkezdte a rendezőség.

(=) A soborsini önkéntes tűzoltó egyesület február hó 1-én, vasárnap saját pénztára javára, a soborsini uradalmi nagyvendéglőben zártkörű táncestélyt rendez. Kezdete este pont 8 órakor.

(=) A kis kadét, Farkas Imrénének egy még soba színre nem került, végtelenül bájos, csupa hangulatokkal teli egyfelvonásos darabja. Ennek a pompás vígjátéknak tehát a Polgári Jótékony Nőegylet estélyén lesz a premiérje és a finom irodalmi eseményre való tekintettel, a szerző kérésére helyezte a rendezőségnek azt, hogy meg fog jelenni darabjának aradi előadásán. Elképzelhető tehát, hogy Arad kiváló műkedvelői mennyi ambícióval, milyen tudással készülnek arra, hogy a darab előadása semmi kívánni valót ne hagyjon maga után. A rendezés nagy munkáját ennél a darabnál Polgár Sándor, az aradi színház kiváló főrendezője vállalta. Jegyek még kaphatók a Scherbag H. és Fia cég Andrássy-terti üzletében.

## Tárgyalják

### az ujszervezeti szabályrendeletet

— Az első ülés Vannay Gyula tanácsnoknál. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 23.

Ma délután négy órakor Vannay Gyula tanácsnok hivatalos helyiségében megjelent Green Nándor főkapitány, Jegessy Károly dr. főügyész, Bökényi Arisztid árvászéki úlnök és Vida Vilmos rendőrfelügyelő, hogy megkezdjék az új városi szabályrendelet tervezet tárgyalását. Ez az értekezlet nem azért ülésezik, hogy határozatokat hozzon, hanem az a feladata, hogy a Bökényi által készített és az Aradi Közlöny által legfőbb vonásaiban ismertetett szabályzat tervezetét a szervezőbizottság tárgyalására előkészítse. Az ugyanis az első pillanatra világos, hogy a Bökényi-elaboratum, bármilyen ideálisan tökéletes is, a város pénzügyi viszonyai mellett meg nem valósítható. A cél tehát az, hogy ezeken a fesztelen eszmecsereken a törvény követelményei és a reális tények között a szükséges harmóniát megtalálják.

A szervezési szabályrendelet-tervezet általános részének megismerésével telt el a két óra hosszát tartó konferencia. Ebben van összefoglalva a város közigazgatásának minden megnyilvánulása és itt van szabályozva a tanácsnak működése.

Az értekezleten jelen voltak egyetértettek abban, hogy a polgármester helyettesi állásra szükség nincs, egyetértettek abban, hogy a katonai ügyek és az illetőségi kérdések intézésére külön tanácsai ügyosztály szervezése szükséges. Minthogy a szabályzat a jövőnek is készül, kívánatosnak mondták, hogy az ügyosztály élére tanácsnok kerüljön, aki a törvényben megkívántató kvalifikációval bír. Valamennyi tanácsnok mellé vagy I-ső vagy II-od vagy III-ad osztályu aljegyző kerül, természetesen oly módon, hogy fokozatosan megszüntetik azokat az állásokat, amelyeket jelenleg nem teljes kvalifikációjú egyének töltenek be. Az értekezleten az volt az általános vélemény, hogy az átszervezés minél kevesebb pénzügyi áldozattal járjon és ezért új állásokat csak ott tartanak szükségeseknek, ahol azok államsegélyekből fedezhetők. A tárgyalásokat legközelebb folytatják.

## EGYESÜLETI ÉLET.

(\*) A Kölcsey egyesület vasárnapi zsurja iránt szép érdeklődés nyilvánul meg Arad előkelő publikuma körében. Eötvös Lóránt báró világhírű kutatásainak bemutatása és kísérletei a saját maga készítette műszereken, méltán számíthat a legnagyobb figyelemre. Erre a nagy

érdeklődésre való tekintettel az egyesület vezetősége a pénztárt már fél 5 órakor nyitattja meg. A tagok igazolványukat a délelőtt folyamán vehetik át a kulturpalota könyvtárában. Diákjegy ára negyven fillér.

## Egy millióba került

### a kulturpalota.

(Az építési vállalkozó tulkövetelésai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 23.

Megirtuk, hogy a kulturpalota építésének végleszámlolását a város számvevői hivatala befejezte. Ez a munkát a mérnöki hivatalba került és ott az egyes vállalkozók tulköveteléseivel szemben megállapítják azt az összeget, amelyet a tanácsnak kifizetésre javaslatba hoznak, amelyet, vagy elfogad az érdekelt iparos, vagy pedig a bíróságnál keresi a maga igazát.

Ma délután az építkezés legnagyobb összegre rugó számláját, Kotsis Lajos építész követelését revideálta az építészeti bizottság. A mérnöki hivatal az építész szerződésének szem előtt tartásával négyszázkétezer koronát hozott javaslatba. Ezt azonban Kotsis nem fogadta el és az ülésen, ahol Lócs Rezső elnök meghívására megjelent, beterjesztette pótszámláját, ami körülbelül hetvenezer koronával magasabb az előbb említett összegnél. A bizottság meghallgatta tételről-tételre az építész indokolását is, de semmi irányban nem döntött, hanem megbizta Nachtnébel Ödön főmérnököt és Szántay Lajos műépítész művezetőt, hogy vizsgálják felül Kotsis pótszámláját és jelöljék meg, melyek abból az elfogadható részletek.

Ugyancsak a mai ülésen terjesztette be Szántay Lajos műépítész, a művezetésért járó követeléseit is. A közgyűlési határozat szerint ugyanis a művezetésért a palota építésének és berendezésének végösszege után a város az Országos Mérnök és Építész-egylet tarifája szerint fizeti a tiszteletdíjat és ebből Szántay a városnak husz százalékot elenged. Ez körülbelül 5.8 százaléknak felel meg. A palota a művezetőség számítása szerint majdnem 950 ezer koronába kerül. De Kilyényi főszámvevő azt állítja, hogy a még szükséges összegeket figyelembe véve egy millió hatezer koronára rug a végösszeg.

Szántay odig 27 ezer korona tiszteletdíjat kapott és követelése a mai napig eszközölt lezámlások szerint még 27600 korona. Ehhez járul a villamos berendezés, amelyet a villamosgyár ingyen készített el, tehát ennek körülbelül 30 ezer korona összege nem számítódik be, de a műépítész tervezte és ehhez járulna még a pótszámlák alapján fizetendő tulfizetések után esedékes összeg. Lócs tanácsnok és Nachtnébel főmérnök felszólítására Szántay ma kijelentette a bizottság ülésén, hogy összes követelését harmincezer koronában állapítja meg és ha bármekkora összeget tüntetne ki majd a végleszámlolás, ő a várostól többet nem kér, de ezután is végzi a szükséges teendőket.

— Szívesen teszem, jelentette ki Szántay — mert tíz éves munkámat a nekem járó pár ezer koronával úgy sem tudná megfizetni a város. Nem számítottam fel külföldi utazásaim, tanulmányaim költségeit, nem voltam tekintettel arra, hogy kilenc tagból álló irodám három éven át ugyszólván kizárólag a kulturpalota ügyeivel foglalkozott.

A bizottság köszönettel tudomásul vette a műépítész kijelentéseit.



## Aradiak

## a román komitéban.

— Februárig eldől a megegyezés sorsa.

— Vannak-e új követelések? —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad január 23

A román komité három napig tartó budapesti tanácskozása tegnap este azzal ért véget, hogy a háromtagú bizottságot kiküldték: tárgyaljon további felvilágosítások felől a miniszterelnökkel. A komité tagjai szigorú diszkréciót fogadtak a tárgyalások egész anyagáról és minden lényeges részletére, azonban jó forrásból a legnagyobb bécsi lap, a Neue Freie Presse arról értesül, hogy a „további felvilágosítások” takarója alá a románok részéről újabb követeléseket burkoltak el. Ezekről az új követelésekről, amelyek ugyan csak annyiban újak, hogy a miniszterelnök eddig nem vállalkozott azok teljesítésére, a Presse azt is tudja már, hogy Tisza nem adja meg azokat. Ebből önként következnek, hogy a megegyezés előtt súlyos nehézségek állanak.

A komité tagjai természetesen sem az egyik, sem a másik irányban nem árulnak el semmit. Aradról, mint ismeretes, Ciorogariu Román szeminaryumi igazgató, Goldis László, a Románul igazgatója, szentszéki titkár, Jancu Kornél dr. ügyvéd, Marsieu Jusztin dr. ügyvéd, Pop C. István dr. országgyűlési képviselő és Veliciu Romulusz dr. ügyvéd vettek részt a komité tanácskozásaiban. Az aradmegyei tagok közül pedig Grozda Aurél dr. körösbökényi ügyvéd jelent meg a komité ülésén. Ma estig az aradi komité-tagok hazatértek a fővárosból Ciorogariu szeminaryumi igazgató kivételével, aki már hetek óta a Lukács-fürdőben gyógyítja reumatikus bántalmait és kuráját most is folytatja. A hazatérő komitétagok a nagyjelentőségű tárgyalásokról, különösen azok külsőségeiről sok érdekességet mondtak el az Aradi Közlöny munkatársának.

Goldis

szentszéki titkár, a ki az éjjeli gyorsvonattal érkezett Aradra, az uttól kifáradtan diplomatikusan így nyilatkozott:

László

— Az ügy speciális diszkrét jellege tiltja, hogy a tanácskozás körülményeiről részletesen nyilatkozzam. A komité ideiglenes szétesése nem jelent semmi olyant, mi az ügy lényegére befolyással lenne. Ez a körülmény, amint én azt előre jeleztem, várható volt, hisz könnyen el lehetett képzelni, hogy a komité tagjai első összeülésük alkalmával nem fognak konkrét eredményhez jutni. Nem lehet tudni mikorra várható a komité összeülése, de bizonyos, hogy mint eddig is, ezután is pontosan értesül mindenről a nyilvánosság. A tények főcsoportjának megfelel az, amit a román nemzeti bizottság tegnapi kommunikéjében közzétett. Minden egyéb csak szóbeszéd, így az is, hogy a miniszterelnöktől kért felvilágosítás az volna, hogy hajlandó-e a románoknak teendő engedményeket törvényekkel garantálni. A dolog érdeméről mást nem mondhatok.

Jancu

ügyvéd, aki a komiténak régi tagja, de a politikai mozgalmaktól távol tartja magát és leginkább csak Aradmegye közgyűlésein képviseli a román érdekeket.

Kornél dr.

— Nem mondhatok semmit a fővárosi tárgyalásokról — mondta Jancu. — Diszkréciót fogadtunk és én annál inkább megtartom ezt az ígéretet, mert csak egyszerű közkatóna vagyok pártunknak. Annyit azonban mondhatok, hogy a komitéban teljes az egyetértés és nem felelnek meg a valóságnak az egyenetlenségről

szóló hírek. Azt hiszem: február elsejére már teljesen készen leszünk és akkor nyilvánosságra hozható, hogy sikerült-e a megegyezés, vagy sem. Ma még egyformán van reményünk mind a kettőre. Hogy mikor lesz a komité újabb ülése, nem tudom. Valószínűleg távirattal hívják föl a tagokat az új tanácskozásra.

Pop Cs.

országgyűlési képviselő, aki a kormánnyal szemben ellenzéki álláspontot foglal el a parlamentben, kijelentette, hogy a kölcsönös diszkréció köti a miniszterelnököt és a komitét és így igazán sajnálja, hogy az Aradi Közlönyt, amelynek tárgyilagosságát hálásan elismerik a román politikusok, nem informálhatja. Minden — ugymond — ami eddig a hivatalos kommunikékon kívül megjelent a fővárosi és egyéb lapokban, még csak nem is találgatás, hanem a valóságtól teljesen távol álló jelentőség nélküli szóhalmaz.

István

a következő érdekes és jellemző részleteket mondta el a tanácskozások külső képéről:

Marsieu

a következő érdekes és jellemző részleteket mondta el a tanácskozások külső képéről:

Jusztin dr.

— A nélkül, hogy a diszkréció keretébe tartozó részleteket érinteném, megmondhatom, hogy a komité határozata más, mint egyhangú nem lehet. Annyira egységes a gondolkodásunk a kisebbség és a többség annyira meg tudja győzni egymást, hogyha végül határozatra kerül majd a sor: feltétlenül egyhangú lesz a döntés; az egész komité döntése. Az egész komité döntése, mert valótlank azok a hírek, hogy néhány tagja a komiténak azért nem vett részt a tanácskozásokban, mert ab ovo ellenkező nézeten van. A távolmaradottak ötvennek és egytől-egyig táviratban jelentették be elmaradásuk okát. Bontescu Viktor dr. hátszegi ügyvéd hónapok óta súlyos beteg, kedélyállapota nem engedi meg, hogy résztvegyen a politikai életben. Suciu János dr. borosjenői ügyvéd ugyszólván az utolsó órában maradt el azért, mert fia súlyosan megbetegedett. Vlád Aurél dr. egyik ügyfelének nagy fontossága erdőeladási üzlete tartja távol most a közszerepléstől, Lucaciu László lacfalusi lelkész pedig aradi tárgyalásáról egyenesen Párisba utazott és ma is ott van. Aradról volt tagja a komiténak Oncu Miklós, aki most szintén teljesen visszavonult életet folytat.

— A háromnapos tanácskozás jegyzőkönyvét én vezettem. A jegyzőkönyv nagy terjedelmű, hiszen három nap reggeltől estig tartó vitáját öleli fel. Az a szándékunk, hogy a tárgyalások befejezése után nyilvánosságra hozzuk, kinyomatjuk a jegyzőkönyvet. Hogy erre mikor kerül a sor: nem tudom. Azt hiszem, hogy 8—10—12 nap múlva újból összehívják a bizottság tagjait és ekkor meglesz a döntés.

— Azok a hírek, amelyek a komité tárgyalásának részleteiről „kiszivárogtak,” kivétel nélkül találgatások. Nem szivároghatott ki a tanácskozásról semmi. Gondoskodtunk arról, hogy avatatlan fülek ne hallhassanak meg a felszólalásokból semmit. Még arra is volt gondunk, hogy kipróbáljuk: a tanácskozás helyiségének falain, menyezeten, padlóján át nem hallatszik-e a beszéd át. Az ajtó előtt pedig megbízható emberünk őrködött. A Klotild-kávéház csak úgy nyüzsgött fővárosi és bécsi újságíróktól, akik mindenféle írfanggal próbálkoztak. A tanácskozás második napján feltűnt, hogy egy fiatal pincér szorgalmasan hordja a vizespoharakat a külön terembe és feltűnően hallgatózik. Hamarosan lelepleztük, hogy ért románul és hogy, egy bécsi lap tudósítója szerződtette: hallgassa ki a beszédeket. Azonban az ilyesféle próbálkozások is kudarcot

vallottak és semmi pozitív adat nem került nyilvánosságra a tárgyalásokról. És ez így is van helyesen.

Veliciu

aki ma este érkezett vissza

Romulusz dr.,

Aradra, ezeket mondta:

— Csak annyit mondhatok, hogy a tárgyalások nagyon komolyan, kölcsönös udvariassággal, minden szenvedélyességtől menten folytak. Hogy mi következik, azt még egyelőre nem lehet tudni. Tiszában mindenesetre meg van a jóakarata s mi is őszintén óhajtuk a békét. Kétségtelen, hogy több chance van arra, hogy a béke létrejön. Legközelebb jövő hét keddjén gyűlünk össze s két héten belül jobbra, vagy balra eldől a dolog.

## Februárban tárgyalják a Polónyi—Lengyel pör

— A főügyész-helyettes végzése. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, január 23

A nagy repriz, amelynek színpadi előkészületei kerek öt esztendeig tartottak, — a Polónyi-Lengyel pör — végre mégis meg lesz. Már-már úgy volt a dolog, hogy a nagy pör elalszik végkép s ha a törvényszék évről-évre egy közbeeső végzéssel ezt meg nem akadályozza, rég el is évültek volna Lengyel Zoltán híres vádjai. Legutóbb Baloghy György, a büntetőtörvényszék elnöke ismét felszólította az ügyészséget, hogy indítványával együtt terjessze be az iratokat, hogy a pör el ne évüljön. A tábla által elrendelt pótbizonyítás rég be van fejezve, ki vannak hallgatva a tanúk s az összes írásbeli bizonyítékokat beszerették. Az elnök sürgetésének Séllyei Barnabás főügyész-helyettes ma eleget tett s végzését az aktákkal együtt ma délben áttette a törvényszékhez. A végzés így szól:

— Miután a tábla által elrendelt bizonyítási eljárás befejeztetett, mi sem állja útját annak, hogy a Polónyi Géza volt igazságügy-miniszter sérelmére sajtó útján elkövetett bűnpörben a főtárgyalás kitűzessék.

Az ügyészség úgy mint az első főtárgyaláson, most is vállalja a köztudat képviselőjét. A pör, a nagy bizonyítási anyag miatt, legalább három hétig fog tartani. Az első főtárgyalás tízennégy napos volt. Az izgalmak most még fokozódni fognak, mert a politikai helyzet ma egészen más, mint akkor, amikor az ügyet első ízben tárgyalták. Tudomásunk szerint Baloghy György elnök a pör tárgyalását február végére, esetleg március közepéig tűzi ki.

Tisza és Héderváry mentelmi ügye. Budapestről jelentik: Egyes lapok azt irták, hogy Tisza István gróf miniszterelnök házelnök korában a Héderváry-Gerő ügyet olyan levél kíséretében hozta volna Plósz Sándornak, a mentelmi bizottság elnökének tudomására, mintha ő a mentelmi jognak semmi sérelmét nem látná az ügyben. Ezzel a híreszteléssel szemben a Bud. Tud. megállapítja, hogy Tisza István gróf még azon a napon, amelyen az incidens megtörtént, átiratban értesítette Plósz Sándort, a mentelmi bizottság elnökét arról, hogy a képviselőház a szünet alatt történt incidenst a mentelmi bizottság bírálata alá bocsátotta, de ez az átirat nem tartalmaz egyetlen szó kommentárt, hanem a legszűkebb szavú s egyszerű értesítés arról, hogy az ügy a mentelmi bizottsághoz utasított.

A munkapárt értekezlete. Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt e hó 27-én kedden este értekezletet tart, amelyen a véderőjavaslatot tárgyalja meg.

## Kivezettek az ellenzék grófi vezéreit.

— Andrassy és Zichy Aladár a botrányok élén. — Apponyi tiltakozik. — Az ellenzék kivonulása. —

*Fővárosi tudósítónktól.*

Budapest, január 23.

Az ellenzéki botránykrónika ma elérte betetőzését: Andrassy Gyula gróf és Zichy Aladár gróf álltak a botrányrendezés és a házszabályokkal szembeállás élére. Eddig mindig arra hivatkoztak, hogy a botrányokat csak a vérmesebb, fiatalabb, felelőtlenebb ellenzékiek rendezik, ma azután kitűnt, hogy a nagy botrányhajszolási láz, tüntető kedv magával sodorta a leghiggadtabbnak vélt és talán grófi méltóságukban a tülekedő, lármás jelenetektől őrizkedő vezéreket is és a nagyon arisztokratikus Andrassy Gyula gróf, Zichy Aladár, aki a király személye körüli miniszteri állást töltötte be a koalíció idején: éppúgy provokálják a parlamenti őrség közbelépését, mint az eitnerek, a ráthok és a többi lármázó hősök.

A sok botrány vége pedig az lett, hogy az ellenzék Apponyi útján nagy tiltakozást jelentett be és kivonult a Házból — sztrájkolni.

Az ülés derekán, mint lapunk más helyén megírtuk, ott tört ki a vihar, amikor a többség nem engedte meg Andrassy Gyula grófnak a házszabályokhoz szólást és Beöthy Pál elnök felfüggesztette az ülést, hogy rendet teremthesen a teremben.

A folyosón a szünet alatt Tisza találkozott Khuen-Héderváryval. A volt miniszterelnök mosolygott, Tisza nyugodtan megszólította:

— Előrelátható volt, — mondta — ezen is tul kell esnünk. Azért csinálták az egészet, hogy őket is kivezessék. Elég extrawurstot kaptak eddig ezek az urak, most már nem lehet tovább folytatni.

Beöthy Pálnál a háznagyi irodában ekkor már Horváth alezredes tisztelgett és várta a parancsokat. Az elnök egy ívet adott át neki, az iven nyole kivezetésre szánt képviselő neve volt.

### Hét kivezetés.

Egynegyed egy órakor megjelentek az üléssteremben a palotaőrök Gerő százados vezetésével és egy képviselőházi tisztviselővel, a ki az ellenzék elé állva kijelentette, hogy a következő zajongó képviselők távozzanak el. És pedig: Barabás Béla, Ráth Endre, Kovácsy Kálmán, Vázsonyi Vilmos, Huszár Károly, Hédervári Lehel, Fráter Loránd és Beck Lajos.

Ennek az utóbbi névnek a fölolvására óriás habotával törtek ki az ellenzékiek. Beck Lajos ugyanis ki van tiltva az ülésekről és így a mai ülésen nem is volt jelen, de a Házban — mint kitűnt — bennjárt. Néhány pere múlva azután vegyesen derűs és szomorú kedvben megtörténtek a kivezetések.

Az első volt, akit kivezettek, Kovácsy Kálmán, aki hangos derűtséget keltve jelentette ki:

— Kérek két embert a ki kikísér. Előre magyarok! — vezényelte azután a teremőröket.

Ráth Endre nem távozott az első felszólításra, őt ki kellett vezetni. A többiekkel kivétel nélkül simán ment a dolog. Vázsonyi Vilmos mindössze azt kívánta, hogy egy közelebbi ajtón át vezessék ki. A bent maradtak tréfás megjegyzésekkel kísérték ezeket a jeleneteket,

csupán a karzat volt meghatva. Vázsonyi az ajtóból visszafordulva így kiáltott:

— Adják át az elnöknek üdvözlőmet, összes módosításaimat és megvetésemet!

Az összes kivezetett képviselőket a ruhatárig majd onnan a főbejáratig kísérték a teremből.

### Excellenciás urak a palotaőrök előtt.

Amikor a szünet után Beöthy Pál elnök újból megnyitja az ülést, Andrassy Gyula gróf ismét szólásra emelkedik.

Elnök: Képviselő ur az első szakaszhoz méltóztatik szólni.

Andrassy: A házszabályokhoz.

Elnök: Ahhoz nincs joga a házszabályok szerint.

Andrassy Gyula beszél: Hazafias lelkiismeretemet szavát követem, amikor a házszabályokhoz szólok.

Elnök: Miután Andrassy Gyula gróf az elnöki figyelmeztetés dacára folytonosan zavarja a tárgyalást, kérdem a Házat, kívánja-e Andrassy Gyulát a mentelmi bizottsághoz utasítani. A többség feláll.

Andrassy Gyula gróf a nagy zajban folytatja beszédét.

Elnök: Rendreutasítja s figyelmezteti, hogy nincs joga beszélni. (Óriási zaj). Az elnök int a munkapártnak, ismét szavaznak, nem tudni mire. Andrassy állva marad és beszél, de egyetlen szavát sem hallani.

Rakovszky István, Polónyi Géza felállanak, Polónyi izgatottan gesztikulál és szintén beszélni kezd. (Óriási zaj a baloldalon).

Elnök: Figyelmezteti, hogy ne szóljon közbe. Az elnök szavait óriási lármá fogadja. Háromnegyed egy órakor az elnök ismét felfüggesztette az ülést. (Nagy taps az ellenzéken).

Pontosan egy órakor a szünetben másodszor is bevonult az őrség, Horváth alezredessel és Gerő századosal az élén valamennyi sisakos legény. A katonák előtt Laczkovich főterembiztos haladt. Amikor Andrassy elé ért, meghajolt. Az őrség elhelyezkedtek, körülvették az ellenzéki képviselőket. Azután Laczkovich megszólalt:

— Az elnök ur excellenciája parancsából tisztelettel kérem a felolvasandó képviselő urakat, sziveskedjenek a Ház épületét elhagyni. A képviselők a következők:

gróf Andrassy Gyula excellenciája, Haller István és gróf Batthyány Pál óméltósága.

— Amint Laczkovich befejezte mondókáját, Andrassy Gyula gróf felállott és kifelé indult. Nyomába két parlamenti ór szegődött.

A képviselőház többsége a szünet után jóhagyással vette tudomásul az elnök intézkedését Andrassy és társai kivezetéséről.

### Zichy Aladárt is kivezetik.

A szavazás közbe Zichy Aladár gróf oda kiáltja:

— A kormány soha ilyen rossz szolgálatot nem tett a dinasztának. A hadseregnek sem tett még a többség ilyen rossz szolgálatot.

Az elnök Zichy Aladárt rendreutasítja. Az ellenzéken óriási zaj támadt.

Zichy Aladár gróf nem törődve az elnök figyelmeztetésével. Óriási lármában beszél:

— Az elnök ur panaszkodott: mily nehéz neki az a feladat, hogy Apponyit rendre kell utasítani, ő arról panaszkodik, milyen nehéz itt lenni az ellenzéknek, amikor a parlament szuverénitása van veszélyeztetve.

Elnök felhívja Zichyt: hagyja abba beszédét, majd a Ház határozatát kérte a mentelmi elé utasítás ügyében. A többség Zichyt a mentelmihez utalta és az elnök erre felfüggesztette az ülést. A szünetben bevonult az őrség. Laczkovich főterembiztos odalépett Zichy Aladárhoz és Justh Jánoshoz és felszólította őket, hogy az elnökség parancsa folytán hagyják el a Házat.

Zichy Aladár lassan elindult helyéről. Két palotaőr követte. Zichy visszafordult és tiltakozott.

— Annyi tiszteletet megérdemlek, hogy hagyjanak tisztességesen elvonulni a Házból, ahol mindig becsülettel szolgáltam a hazámat.

De a palotaőrök nem törődtek a tiltakozással, két őrmester az ajtóig követte Zichy gróft.

### Apponyi panaszkodik.

Elnök szünet után újból megnyitotta az ülést, Apponyi Albert gróf jelentkezett szólásra.

Elnök jelenti, hogy a Ház az engedélyt megadta a felszólalásra.

Apponyi: Nem az engedély alapján akarok beszélni.

Elnök Apponyi Albert gróft rendreutasítja.

Justh János: Mégis csak kényszerzubbony kell erre az elnökre.

Elnök Justh Jánost rendreutasítja.

Apponyi Albert gróf: Nem a nyert engedély alapján, hanem azon abszolút jog alapján akarok beszélni...

Elnök: A képviselő urnak ilyen kijelentéshez nincs joga. Ezért ismételtelen rendreutasítom.

Apponyi: Kérem az elnök urat, engedje befejezni mondatomat. A mondatom az volt, hogy nem a nyert engedély alapján, hanem azon abszolút jog alapján, amelyet a régi — szerintem egyedül érvényes — házszabályok nekem biztosítanak, szólok a házszabályokhoz.

Elnök figyelmezteti, hogy a Ház határozatának ellenmondani nem lehet.

Apponyi foglalkozik ezután Zichy Aladár gróf kivezetésével és kijelenti, hogy Zichy egészen ártatlan közbeszólásokat tett, amelyekkel egy kormányzati rendszert ítélte el, de amelyek senkinek a személyére nézve sértőek nem voltak. Máskor a képviselőt ilyesmiért csak rendreutasítják, most azonban szó nélkül kivezetik minden rendreutasítás nélkül.

Tisza István gróf: A házszabályok 215. §-a szerint történt a kivezetetés.

Apponyi: A kivezetetés a közbeszólásért egyszerű elnöki figyelmeztetés után, hogy többé ne szóljon közbe, de még a rendreutasításnak, ha jól emlékszem, mellőzésével történt minden alkalommal.

Elnök: Rosszul méltóztatik emlékezni, méltóztatásuk után nézni a naplóban.

Apponyi: Hogy rendreutasítás nélkül a mentelmi bizottsághoz utasították Zichy Aladár gróft, ebből az látszik meg, hogy csak játszanak, labdáznak a képviselők jogaival.

Elnök: Apponyi Albert gróft ezért a kijelentésért rendreutasítja.

Sztranyovszky Sándor közbekiált: Önök lázadnak a parlamentárizmus ellen.

Elnök Sztranyovszkyt rendreutasítja.

**Hol volt Beck Lajos?**

Apponyi Albert gróf ezután Beck Lajos kitiltásával foglalkozik. Beck nem is volt a Házban jelen s ennek dacára kitiltották. Ez a leghajmeresztőbb felületesség, amelyet elnök valaha elkövetett.

Kállay Tamás: Én is láttam Becket.

Elnök osenget és rendreutasítja Kállayt.

Kállay kijelenti, hogy látta Becket a Ház könyvtárában, de nem ő figyelmeztette rá az elnököt.

Elnök Kállayt ismételt rendreutasítja, majd kijelenti, hogy Beck eltávolítása azért rendeltetett el, mert hivatalos jelentést kapott arról, hogy Beck Lajos annak ellenére, hogy a Házból ki van zárva, megjelent a Ház épületében s ezért kénytelen volt eltávolítását elrendelni.

Polónyi Géza: Egy Bélát is akkor zárták ki, amikor Pécskán volt.

Elnök felszólítja Apponyit, hogy folytassa beszédét.

**A kivonulás.**

Apponyi Albert gróf ezután felolvass egy deklarációt, amelynek lényegesebb része ez:

— Ilyen körülmények között megszűnik részünkről minden alkalmazkodás azokhoz a házszabályokhoz, amelyeknek jogosultságát ugye ismertük el. Ránk nézve teljesen opportunitási kérdés, hogy mikor alkalmazkodunk hozzá és mikor nem.

Majd így folytatta beszédét:

— Jogainknak gyakorlását magunkra nézve erkölcsi lehetetlenségnek látjuk, amikor először ismételve kérünk elégtételt egy minket ért súlyos sérelem tekintetében és ilyet nem kapunk, másodsor azt tapasztaljuk, hogy a legesekélyebb incidensekért, amelyek ezen az oldalon előfordulnak, mindjárt a házszabályok teljes szigorát és a legextrémebb eszközöket alkalmazzák, és azokat is személyi válogatással. Ilyen körülmények közt, ebben az atmoszférában, annak a kötelességnek, amelyet eddig teljesítettünk, meg nem felelhetünk, hisz úgy is tudjuk, hogy annak eredménye nem lett volna. Azzal a megnyugvással távozzunk el innen, hogy midőn távozásunkkor az itt követett erőszak ellen erőlyes tiltakozásunkat fejezzük ki, ezzel nem ártunk a haza ügyének, mert sokkal kisebb szolgálatot tettünk volna ennek akkor, ha itt maradv folytatjuk volna a sajtójavaslat részletes tárgyalását, mint így, amidőn nyilatkozatommal, amelyet az egész ellenzék nevében tettem, kellőképpen jellemeztük és megbélyegeztük azt az eljárást, amelyet velünk szemben elkövettek.

Taps és éljenzés követte az ellenzék részéről Apponyi Albert gróf beszédét, majd az összes ellenzéki képviselők felálltak helyükről és elhagyták az üléstermet.

Az ülés ezután teljes nyugalommal folyt tovább és mint lapunk más helyén olvasható, a Ház befejezte a sajtójavaslat részletes tárgyalását.

**IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.****Színházi műsor:**

Szombat: *Katonadolog*, operette.  
Vasárnap: Délután: *Mozikirály*, operette.  
Este: *Katonadolog*, operette.

\* **Aradi színműró darabja Nagyváradon.** A Szigligeti színház igazgatósága elfogadta előadásra *Mendlik Béla* aradi államvasuti ellenőr *Dolóra* című eredeti színművét. A szerző nem új ember az irodalomban: neve állandóan szerepel a fővárosi és vidéki sajtóban.

\* **Előadás a drámáról.** *Farkas József* dr. a kulturpalota könyvtárosa ma folytatta a drámáról megkezdett előadását a szabadliceumban. Ma is ugyanaz a kis, de megértő közönség jelent meg, amely egy héttel ezelőtt hallgatta végig a könyvtáros szabad előadását. Ugyanolyan tárgyilagossággal, mint az elmúlt héten megállapítottuk, hogy a publikum szellemi szintjén mélyen alulmaradt előadása, — most konstatahatjuk: mai konferánssza tartalmas volt s az alapos készütség meglátzott azon. A görögöktől vezette le a dráma fejlődését napjainkig, közben hosszasan, rövidebben megállapodott a francia romantikusoknál és azoknak a dráma fejlődésére tett hatásáról. Mint az előadó is megállapította, csak galoppban foglalkozhatott a nagy és széles témával, mert hiszen egy óra alatt lehetetlen kimeríteni ezt a kérdést. Éppen ennek a telegrafikus gyorsaságnak tudunk be aztán olyan apróbb zökkenőket, amelyeket csak a dráma történetében speciális tanulmányokat folytató szemlélők hibáztathatnak. Erőssége volt *Farkas* dr. mai előadásának az, hogy nem kávéházi tónusban tárgyalt, hanem a hallgatóságát, a témáját s önmagát megbecsülve, fölülemelkedett a katedrális átlagon.

\* **A színház jelentései.** *Katonadolog* Késztelen, hogy alig volt operett az idényben, amelynek oly nagy sikere lett volna, mint amelyet a Béli-Mérei-Zerkowitz-trionak pompás japáni operettje, a *Katonadolog* aratott az aradi színház színpadán. Az egyébként is kitűnő operette aradi sikerét kétségtelenül biztosabbá és közvetlenebbé tette az a fényes kiállítás, amellyel *Szendrey Mihály* színgazgató a *Katonadolog*-ot nálunk bemutatta. A kitűnő operette még csak szombaton és vasárnap lesz műsoron.

A *mozikirály*. Vasárnap délután a színház igazgatósága a *Mozikirályt*, ezt a nagy sikert elért közkedvelt operettet tűzte műsorra. Az operette iránt a közönség körében annál melegebb érdeklődés nyilvánul meg, mert hisz a *Mozikirály*-ban az eredeti aradi mozifelvételek is láthatók lesznek.

**Nagy kabaré-előadás** lesz hétfőn este a színházban, teljesen új műsorral. *Pataky, Rontay, Diósy, Hampel, Ocskay, Barics, Győző, Beregi dr., Delli, Benkóné, Komjáthy, Lenkey, Zempléni, Virágh, Herold* vesznek részt a kabaréban. Az estnek teljesen új műsora lesz: a Nagy Endre-kabaret és *Royal Orfeum* legpompásabb slágerszámait kerülnek előadásra.

**Bedő Árpádné vendégjátéka.** Arad egyik legismertebb művészasszonya fog a jövő hét oszűrtökjén vendégszerepelni az aradi színházban. *Bedő Árpádné*, akinek gyönyörű koloratur-hangját már volt alkalma csodálni a publikumnak, a *Cigánybáró* Saffijában lép fel.

**Mária Antónia** lesz az idei szezon drámai slágere, *Szomorj Dezső*, a *Bella*, a *Nagyasszony* után megírta a *Mária Antóniát*, amely irodalmi szempontból is óriási szenzációt ért el s a színpadi sikere is oly nagy volt, hogy rövid idő alatt a budapesti Nemzeti Színházban 25-ik előadását érte meg a *Mária Antónia*. *Szomorj* darabja 1789-ben, a francia forradalom idején, XVI. Lajos korában játszik. Az I. felvonás a nemzetgyűlés lesz, amelyben több mint száz ember mozog a színpadon. A darab többi négy felvonásában egymást érik a szebbnél szebb jelenetek. A *Mária Antóniának* pénteken lesz a premiérje; a drámai társulat nagy ambícióval készül a darabra.

\* A kinetofon aradi előadásai a legnagyobb érdeklődést keltik a publikumban, úgy annyira, hogy az öt előadásra már alig-alig lehet jegyeket kapni. A kinetofon megbízottai, montőrjei ma Aradra érkeztek már, hogy kellő idejük legyen a szükséges előkészületek megtételére. A beszélő mozi nagy sikerét mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy Szegeden, ahol három napig volt látható, hallható a kinetofon, a közönség nagy tömege kérte a vállalat exponenseit, hogy még egy napig tartsák ott a beszélő mozi. A kinetofon előadások január 26-án és 27-én este felhétkor és félkilenckor lesznek; 27-én délután 5 órakor pedig ifjúsági előadásban mutatják be a beszélő filmet. Jegyek az előadásokra 1, 2, 3, 4, 5 koronéért kaphatók *Weisz Leó* könyv- és zeneműkereskedésében. Telefon 230.

\* **Népszerű kamarazeneestély.** A *Mezey Zsigmond* dr. és *M. Zay Margit* okl. művészek személyes közreműködésével rendezendő, belépti-díj nélküli kamarazene estély január 25-én, vasárnap d. u. 5 órakor lesz megtartva és pedig nem mint közöltük, a *Fehér Kereszt* kistermében, hanem az *Akadémiai Zeneiskola* (*Andrássy-tér 8., II. em.*) nagytermében.

\* **A lejtőn.** Az *Uránia* mai újdonsága előre jósolt nagy sikert aratott. Az igazán modern szűzsé, a kiváló művészek játékában, pazar kiállításal elragadta a közönséget. *Egon* gróf bukása, az amerikai küzdelme, végül akaraterejének diadalmas sikere: szimpaukus típust csinálnak a dráma hőseiből. Mikor pedig hazatér és mint hirneves orvostanár meggyógyítja huga kis gyermekét s ott a grófnő megismeri testvérét: szenzációs fordulatot vesz a darab. Elnyomott diadalrizzettel járkal *Egon* a hazban s édes anyja nem is sejt, hogy az amerikai tudor az ő fia. Csak a bucsu perceiben derül ki a titok s akkor az anya boldogan öleli magához fiat, ki telve szeretettel, duzzadva a tudás erejétől megy újra sikerei hazájába. A kép igen vonzó és értékes felvétel, mely a modern világ romlottságával szemben: Amerika munkára serkentő levegőjét mutatja. A romlottságot ott legyőzi a kenyérkeresés hatalma s a tudás ott diadalt arat az előítéleteken. A kiváló pótműsor előnyösen egészíti ki a nagy képet. 3

\* **Shylock az Urániában.** *Schildkraut Rudolf* a világ első *Shylock* alakítója hétfőn és kedden vendégszerepel az Urániában. A *Shylock*hoz eredeti zene készült, mely a híres templomjelenetben a „kolnidre” ősi zsidó egyházi dalt adja elő. A kiváló kép az *Omniában* 100 előadást ért. 3

\* **Duci bácsi az Apollóban.** (Két felvonásos amerikai vígjáték.) Irodalmi szinten álló drámai művek után az Apolló-színház most egy pompás amerikai vígjátékot tűzött ki műsorra. Az amerikai képek tiszta levegőjüknél, eredeti természetességüknél fogva mindig tetszenek a közönségnek, különösen nagy sikert aratnak, ha a szereplők között van az örökké derűs arcú *Duci bácsi*, a mozik publikumának dedelgetett kedvence. *Duci bácsi* újabban egy kétfelvonásos amerikai vígjátékban ragyogtatja a hámorát s ezt a képet, amelynek a címe: *Duci bácsi háboruja*, szombaton és vasárnap mutatja be az Apolló-színház egy nagy szabású drámai képpel és több kisebb mellék-számmal együtt.

\* **Fedák Sári második moziszerpe.** (A *Rablélek* az Apollóban). *Fedák Sári*, a legnagyobb magyar operett-színésznő *Földes Imre* „*Rablélek*” című mozidramájában - játszotta el második moziszerpét. Ez a film most a szenzációja a filmpiacnak. Az aradi Apolló-színház horribilis anyagi áldozatok árán a vidéken elsőnek szerezte meg a második *Fedák*-filmet és azt hétfőtől kezdve mutatja be.

**Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:**

|  |               |
|--|---------------|
| Szerkesztőség (éjjel nappal)                         | — 357         |
| Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás) | — — — — — 151 |
| Kiadóhivatal és hirdetés osztály                     | — — 151       |
| Nyomda   | — — — — — 151 |



## TÖRVÉNYKEZÉS

## Mi történt a kötelezvényvel?

(A furfangos adós.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 23.

Steiner Mór pankotai kereskedő a múlt évben kötelezvény ellenében 760 koronát vett kölcsön Ungur János pankotai gazdától. A kötelezvényen állítólag Steiner fivére, Steiner Jenő és sógora, Hacker Nándorné szerepeltek kézesekként. Steiner nem tudott fizetni, mert időközben tönkre jutott, a múlt év őszén azonban Ungur állítólag táviratot kapott Hackernétől, amelyben őt Vadászra hívta a kötelezvény kiegyenlítése céljából.

Ungur két tanút vett maga mellé. Vadász azonban a tanukat az utcán hagyta s egyedül ment be Hackerné üzletébe, ahonnan tíz perc múlva visszatérve azt állította, hogy Hackerné a kötelezvényt kitepte a kezéből s a kályhába dobta. Ungur magánokirathamisítás miatt tett feljelentést Hackerné ellen, akinek ügyében ma ítélezett az aradi törvényszék.

A főtárgyaláson beigazolást nyert, hogy a kötelezvényen se Hacker Nándorné, se Steiner Jenő nem szerepeltek; továbbá az, hogy abban a bolthelyiségben, ahol az eset állítólag történt, nem is volt kályha. Két tanu igazolta, hogy mikor Ungur kijött Hackerné üzletéből, egyáltalán nem volt felindulva, holott feltételezhető, hogyha a 760 koronás kötelezvényt — amely ugyszólván egyetlen vagyona volt — Hackerné tényleg széttepte volna, dulakodás, civakodás lett volna közöttük. Végre gyanusnak találta a bíróság azt is, hogy a hitelező miért vitt magával Pankotáról Vadászra két tanút, mikor csak arról volt szó, hogy követelését kiegyenlíti. Mindezen adatok figyelembevételével a bíróság Hacker Nándornét a vád és következményei terhe alól felmentette. Az ítélet jogerős.

§ A gondatlan vállalkozó. Az aradi máv. üzletvezetőség vízvezetékberendezési munkálatait Holló Dániel aradi iparos vállalta. Holló még a tavasszal egy másfél méter széles és két méter mély gödröt ásott. A nyári nagy építéskor a mély gödör színülig megtelt vízzel s miután a Béla-tér mélyebb részén szintén pár centiméternyi magasan állt a víz, semmi jel nem mutatta a veszélyes helyet. Így történhetett, hogy egy Német Sándor nevű tíz éves fiú játszódás közben a mély gödörbe esett s mire segítségére siettek, a vízbe fulladt. Holló ma gondatlanságból okozott emberölés büntetése miatt vonta felelősségre az aradi törvényszék s miután a kihallgatott tanúk nagyobb része igazolta, hogy a gödör sem körükerítve, sem befedve nem volt, illetőleg hogy a fedő palánkokat néhány nappal a szereléselenség előtt elmosta a víz, a törvényszék bűnösnek mondotta ki Hollót s behajthatatlanság esetén 100 napi fogházra átváltoztatható 2000 koronás pénzbüntetésre ítélte, kötelezte továbbá, hogy az elhalt családjának temetési költség és kártérítés címén 300, ügyvédi költség címén pedig 20 koronát fizessen. Az ítélet felebbszett.

§ A munkás otthon építőinek pöre. Mint azt már régebben megírtuk, Kóvér és Sziklai építésszek mintegy 25000 korona erejéig pört indítottak a Murkásotthon, illetve építési ellen. Az aradi törvényszék mára tárgyalást tűzött ki, de ítélet hozatalra még nem került a sor. Kóvér és Sziklai időközben Kotzander Ignác fakereskedőre engedményezték követeléseiket.

§ A vízvezetési zárgondnoki állás betöltéséről szóló mai közleményünkben Finta Sándor mérnök neve tévesen szerepelt, mert a zárgondnokságra Finta Lajos mérnököt az aradi folyammérnöki hivatal vezetőjét ajánlja a vízvezetési társaság.

## Kész a sajtótörvény.

(Eltűntek az ellenzéki sajtóvédők. — Részleteiben is elfogadták a javaslatot. — A képviselőház munkarendje.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, január 23.

Ma egyszerre álmélkodva nyilatkozott fel azoknak a szemek, akik még hittek valamennyire abban, hogy az ellenzék és vezérei talán komolyan a sajtótörvény által több tekintetben megszorított sajtó védelmére is gondolnak. A fővárosi sajtótestületek nagy buzgalommal látták el az ellenzéki sajtóvédőket felvilágosítással, közölték kívánságaikat és várták, hogy valaki majd szóvá teszi a javaslat egy két sérelmes pontját a részletes vitánál. Ehelyett az történt, hogy a hosszú és unalmas általános vita után ma az ellenzék a részletes tárgyalás elől eltűnt. Pompásan rendezett botrányt játszottak el, de a sajtót magára hagyták és egy-két kisebb módosítás nélkül rövid másfél óra alatt első olvasásban elfogadta a Ház a javaslatot.

Az ellenzéki képviselők kivonulása után, amiről külön cikkben számolunk be, a Ház megkezdte a sajtójavaslat szakaszonkénti tárgyalását. A 19. szakasznál elfogadták azt a módosítást, hogy a nyomatos lapok kaucióját ötezer koronában állapítsák meg.

Elnök ezután szünetet rendelt el, majd szünet után folytatták a javaslat részletes tárgyalását.

A 20. szakasznál a Ház elfogadja Kozma Andor módosító indítványát, amely szerint a helyreigazító közleményhez a szerkesztő hozzáfűzheti, hogy az eredeti közleményt fenn tartja-e, vagy sem.

A 24. szakasz 7. és 8. bekezdéséhez azt a módosítást fogadták el, hogy aki a helyreigazító közleményben valótlanúságot állít, azért a felelősséget viselnie kell.

A 31. szakaszt apróbb stiláris módosításokkal fogadták el, a 32. szakasznál pedig kimondották, hogy a helyreigazítással okozott anyagi károkért a helyreigazító felelős.

A 39. szakasznál Balogh Jenő igazságügyminiszter vette védelmébe a javaslatot az ellenzéki felszólalásokkal szemben, a 40. szakasznál pedig módosítást nyújtott be az igazságügyminiszter, amely szerint a kártvalló felelőssége három év alatt, elévül. A Ház a módosítást elfogadta.

A sajtóeljárásra vonatkozó valamennyi szakaszt felszólalás nélkül fogadták el. A 63. és 64. szakaszoknál apróbb módosításokat terjesztettek be, amelyeket az igazságügyminiszter hozzájárulása után a Ház elfogadott. Ezzel a sajtójavaslat részletes tárgyalását befejezték.

Néhány pernyi szünet következett ezután, majd mikor fél ótkor az elnök az ülést újból megnyitotta, Balogh Jenő igazságügyminiszter megköszönje a Háznak, hogy a sajtójavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadták. (Éljen. Taps. Éljen Balogh!)

Beöthy Pál elnök reflektált ezután Apponyi támadására, a mely szerint felületesen járt volna el Beck Lajos kivezetetésével. Konstatálja, hogy Beck Lajos annak ellenére, hogy a

képviselőházból ki van tiltva, megjelent a könyvtárszobában s kéri a Házat, utasítsák ezért újból a mentelmi bizottság elé. A Ház így is határoz.

A holnapi ülés napirendjének megállapításánál felszólalt Tisza István gróf miniszterelnök is. Kijelenti, hogy a kormány tájékoztatást kíván adni

a Ház jövő programjára nézve.

Ha a holnapi ülésen a sajtójavaslatot második és harmadik olvasásban is elfogadják, s így a javaslat tárgyalása végleg befejeződnék, úgy a Ház hétfőn és kedden ne tartson ülést. A kész javaslatok közül a véderőről szólót kell letárgyalni, s ezért kéri a Házat, hogy a szerdai ülés napirendjére a katonai javaslatokat tűzzék ki. Ezután ki kell egészíteni a bizottságokat, amelyekben helyt kell adni a horvát képviselőknek is, egyúttal nyolc tagú bizottság kiküldését kéri a horvát pénzügyi egyezmény letárgyalására. Szükségesnek tartja a vasuti pragmatika módosításáról, valamint a váltóról szóló törvényjavaslat tárgyalását is. A kormány már legközelebb betérjeszti a választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslatot, és kéri annak alapos és gyors letárgyalását, mert az új választói névjegyzéket a szerint kell megállapítani. Reméli, ha a delegációk husvétra összeülnek, addigra a parlament bőséges munkaanyagot talál. Végül arra kéri a Házat, hogy a vasuti pragmatika módosításáról szóló törvényjavaslatot az igazságügyi és a közlekedési bizottság együtt tárgyalja le.

A Ház a miniszterelnök bejelentéseit tudomásul veszi s ezzel az ülés háromnegyed ótkor véget ért.

## Lemondanak

## a közmunkatanács elnökei.

(A margitszigeti botrány áldozatai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, január 23.

Tolnay Lajos titkos tanácsos, a közmunkatanács elnöke és Garancsy Mihály miniszteri tanácsos, a közmunkatanács alelnöke ma kora délelőtt megjelentek a Döbrentey-téren levő hivatalos helyiségükben és az elnöki szobában tanácskozássra vonultak vissza. A közmunkatanács két vezetőjéről — mióta többen betekintést nyertek a Forgalmi titkos irataiba — szelvényben suttogták, hogy legközelebbi rokoniak részesevtek a vállalat kijárássokra szánt százazereiből.

Néhány munkapárti képviselő útján, körülbelül nyolc hónappal ezelőtt tudomást szerzett a híresztelésekről a miniszterelnök is, aki Hardegg Jánoshoz, a Forgalmi elnökéhez fordult felvilágosításért. Hardegg átadta a miniszterelnöknek a Forgalmi könyvkivonatának másolatát, aki ezek alapján megindította a vizsgálatot. A könyvkivonatok adatai tegnap nyilvánosságra kerültek és Tisza a parlamentnek is bejelentette, hogy a vizsgálat folyik és eredményéről jelentést tesz a nyilvánosságnak.

A miniszterelnöki kijelentésből vonták le úgy látszik a konzekvenciát a közmunkatanács elnökei: Tolnay és Garancsy ma délelőtt beadták lemondásukat.

Egy hírlapíró fölkereste hivatalos helyiségében Tolnay Lajos titkos tanácsost, aki a következőket mondta:

— Kérem, én most nem nyilatkozom. Majd a miniszterelnök ur! Már tegnap ki is jelentette a parlamentben, hogy a vizsgálatot megindította és az eredményről majd beszámol a nyilvánosságnak. Én tehát addig nem nyilatkozhatom.

Hasonló megokolással nem nyilatkozott a vádról Garancsy Mihály miniszteri tanácsos sem.

## HIREK.

**Az új Máv. elnökgazgató kinevezése**  
(Tolnay Kornél február elsején foglalja el állását.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, január 23.

Amint az Aradi Közlöny már a múlt héten jelentette: Tolnay Kornélnek Máv elnökgazgatóvá kinevezése már megtörtént. A hivatalos lap mai számában közölte, hogy a király január 18-án Bécsben kelt legfelső elhatározásával Csákányi Marx János miniszteri tanácsosnak, a magyar államvasutak igazgatósága elnökének, ezen állásától saját kérelmére való felmentése alkalmából, a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A tegnapi minisztertanácson a kereskedelmi és a pénzügyi miniszter előterjesztést tett arról, hogy a magyar királyi államvasutak igazgatóságának elnökévé folyó évi február elsejétől Tolnay Kornélt nevezték ki. Az új elnöknek a rendes tizenötezer korona évi fizetésén és a háromezer korona lakbéréen felül külön ötvenezer korona évi pótlék biztosított. Ezt a szerződésileg biztosított működési pótléket az a körülmény tette indokolttá, hogy Tolnay Kornél, mint a Részvénytársaság Vilamos és Közlekedési Vállalatok számára, valamint egyéb részvénytársaságok igazgatósági tagja, jelenlegi összes illetményeit meghaladó jövedelmet élvezett, amelyről új állásában kénytelen lemondani. Tekintetbe veendő még az a körülmény is, hogy elnöki illetményeiből nélfény korona híján nyolcezer korona fogadó fejében levonatni. Az új elnökgazgató, eltérve az eddigi gyakorlattól, minden egyéb javadalmazást hájtó állásról lemondott, s kötelezte magát, hogy ilyen állást nem is vállal.

## Tisza és Déry lovagias ügye.

— Politikai afférek. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, január 23.

Tisza tegnapi beszédében, mikor a zalatnai házakról beszélt, a következőket mondotta:

— A zalatnai ház kérdésének felkavarása oly szégyenteljes felsüléssel végződött, hogyha én valakivel szemben egy ilyen megbélyegző vádat állítok fel s azt nem tudom bizonyítani, elbujok a becsületes emberek szeme elől.

Déry Zoltán, aki most beteg, már provokáltatta Tisza István grófot a nyilatkozat miatt. Délben egy óraker megjelentek Tiszánál Déry megbízottai: Bolgár Ferenc és Bottlik István. A miniszterelnök Odeshalchi Géza herceget és báró Vojaich Sándort nevezte meg segédeikül. A segédek az éjszaka folyamán tárgyaltak egymással, de tanácskozásukról minden információt megtagadtak.

Lovagias affér támadt még Kállay Tamás és Zichy Aladár gróf közt is. Kállay Szinyei-Merse Felix és Teleky József gróf utján provokálta Zichy Aladár grófot, ki ma a parlamenti ülés alatt spiclinek nevezte Kállayt. A segédek nem találták Zichy grófot otthon és levélben kértek elégtételt.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Hideg és száraz idő várható. — Sörgönyprognózis: Hideg, száraz.

— Tanácskozik a kivonult ellenzék. Budapestről jelentik: Az ellenzéki pártok ma este a függetlenségi pártkörben tanácskozásra ültek össze, melyen Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Károlyi Mihály gróf és Vázsonyi Vilmos beszédeikben élesen támadták a kormányt és a Ház elnökségét. Apponyi Albert gróf indítványára elhatározták, hogy tekintettel a mai nap hangulatára, határozatot nem hoznak és megbízzák a párt elnökségét, hogy a következő napok egyikén együttes, pártközi értekezletet hívjanak össze. Elhatározták továbbá, hogy nem nyugszanak, míg a kormány a súlyos alkotmánytiprás által okozott sérelmeket jóvá nem teszi. Károlyi Mihály gróf indítványára elhatározták, hogy a betegen fekvő Déry Zoltánt táviratilag üdvözlő és elismerésükről biztosítják.

— Eljegyzés az uralkodóházban. Bécsből jelentik: Az udvarnál biztosra veszik, hogy Thurn-Taxis hercegének örököse, Ferenc József herceg, a ki a múlt kedden részt vett a schönbrunni udvari ebéden, eljegyzi a tizenhét éves Hedvig királyi hercegnőt, Ferdinánd Szalvátor királyi herceg és Mária Valéria kir. hercegnő leányát. Ferenc József herceg karácsonykor volt husz éves. A király unokájának, Hedvig királyi hercegnőnek a február 16-án Schönbrunnban tartandó soirée dansanttal alkalmat akar adni arra, hogy udvari ünnepen vezessék be a társaságba.

— Az Aradi Közgazdasági Bank közgyűlése került ezidén a legkorábbi dátumra az aradi pénzügyi bizottságok sorában. A Közgazdasági Bank szombaton, január 24 én délután öt óraker tartja az évi rendes közgyűlést az intézet Andrássy-téri helyiségében. A közgyűlésen az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének, a zárószámadásoknak előterjesztésén kívül a felügyelő bizottságba egy tagot és a választmányba két tagot választ a közgyűlés egy-egy évi mandátummal. A közgyűlésre az igazgatóság ezuton is felhívja a részvényesek figyelmét.

— A német trónörökös és az örült. Berlinből jelentik: A német fővárosban ma izgalmas hírek terjedtek el a német trónörökös ellen elkövetett merényletről. Az első hír úgy szólt, hogy egy ember a trónörökös kocsija után szaladt és épen akkor érte el a trónörökösöt, mikor az a kocsiról leszállva a kapun be akart menni. Az őrt álló katona rögtön elfogta, az őrszobába tuszkolta és ott ártalmatlanná tették. Az eseményről legkülönbözőbb verzik terjedtek el és a hír nagy nyugtalanságot okozott mindenfelé. Este a rendőrség következőképen ismertette a tényállást: Egy férfi a trónörökös kocsija után futott, akit egy rendőrök sikerült elfogni. Megállapították, hogy az illető egyén, Számon Lipót kolmári születésű ember, elmebajos. Azt állította, hogy a trónörökös neki testvérbátyja, kitől pénzt akart kérni és azért szaladt kocsija után.

— Hetven millió új hadügyi hitel. Szerajevóból jelentik: A hadvezetőség az idén hetven milliónyi hitelt fog kérni a delegációtól, amelyből új erődítéseket építenek Hercegovina déli határán. Az erődítések, amelyeknek tervét már elkészítették, Visegrádtól és Dolna-Tuzlától Orezdáig húzódnak.

— Merénylet Enver basa ellen. Konstantinápolyból jelentik: A török rendőrséget Enver basa ellen tervezett merénylet foglalkoztatja. Egy ember be akart hatolni a hadügyi-minisztériumba, de letartóztatják. Azonnal vizsgálatot indítottak és kiderült, hogy a hadügyi-minisztérium épületében valóságos dinamitraktár van, a melylyel az egész épületet a levegőbe akarták röpíteni.

— Andrányi Károly báró betegsége. Budapestről jelentik: Ma reggel szállították be a Park-szanatóriumba a nagybeteg Andrányi Károly bárót. A beteg ágyánál Korányi Sándor báró egyetemi tanár, Winternitz Arnold dr. egyetemi magántanár és szanatórium főorvosai azonnal konziliumot tartottak. Az orvosok megállapították, hogy a báró állapota súlyos, azonban azonnali operációra nincs szükség. A beteget néhány napig alaposan megfigyelik és ha javulás mutatkozik, az operáció el is marad. Andrányi Károly bárót felesége kísérte fel a szanatóriumba és ott mellette maradt. A beteg báró iránt már ma igen sokan érdeklődtek Aradról a szanatóriumban.

— Az albán fejedelem utra készül. Berlinből jelentik: Wied Vilmos herceg e hó huszonnyolcadikán Bécsbe utazik, ahol bemutatkozik a felségének és tárgyalásokat folytat Berchtold gróf külügyminiszterrel. Bécsből Rómába utazik Albánia jövődó fejedelme, ahol bemutatkozik Viktor Emánuelnek, Rómából pedig Albániába megy. — Valonából jelentik: A nemzetközi ellenőrző bizottság tegnap elfogadta Izmail Kemil beynek az ideiglenes albán kormány elnökének rövid idővel ez előtt, bejelentett lemondását és Fethi beget bizta meg a kormány vezetésével.

— Meghalt az elvesztett szépsége miatt. Szarvasról jelentik: Szép Erzsébetnek, egy kunszentmiklósi kereskedő föltűnő szépségű leányának a minap daganat támadt a nyakán. A leányt bevitték a kórházba, a hol megoperálták. Ettől az időtől kezdve a szép leány folyton szomorkodott a miatt, hogy az operáció következtében elvesztette az életét és panaszkodott, hogy a forradás egész életét át meg fog látszani. Apólónói hasztalan vigasztalták, tegnap reggel egy őrizetlen pillanatban kiugrott a kórház ablakán és az udvar kövezetén halálosan összezúzta magát. Párnája alatt levelet találtak, amelyben azt írta, hogy inkább meghal, mintsem hogy elcsúfítva éljen tovább.

— A Hungária bérlete. Amikor néhány nap előtt az aradi Hungária-kávéház új bérbeadásáról volt szó, sokat emlegették Rónai A. Jánosnak a Központi-szálloda volt népszerű és kedvelt bérlejtőjének a nevét. Rónai, aki Aradról távozása óta Temesvárott vezeti a Lloyd kávéházat, most annak a közlést kéri, hogy ő véletlenül időzött aznap Aradon, amikor a Hungáriát bezárták és a kávéháza bérlete iránt egyáltalán nem érdeklődött.

— Hitközségi adófelszámolás. Az aradi izr. hitközség adófelszámoló bizottsága ez uton értesíti az érdekelteket, hogy a hitközség tagjaira az 1914. évre kivete január 25-én délelőtt 11 órától kezdve társtermében a templomépület kis tanácsa az írásba (jegyzői hivatalban). A bizottság előtölleg is tárt betervezett felszólamlások szövegébenileg is ogathatók, valamint felszólamlás szöveg dr. hitközségi elnök, biz. elnök.

— A mérgekverő. Párisból jelentik: Borzalmas gyilkosságnak jött nyomára Caubrayban. Locomte Oktávia gmergezte h éves asszony arzénikummal men éves fites éves atyját és harminchárom éves atyját. Azt hiszik, hogy atyja vagyonát öröklő gondolata a rankfurti Hopf pör olvasása közből. Kerekes Pál dancsfalvai molnár 8 éves atyját akart megmérgezni ma délelőtt egy pallón keresbe zuhant a patakra. Megszédült és a vizbe hullt. Segítségére siettek, már meg



— **Báró és színésznő házassága.** Bécsből jelentik: *Königswarter* János báró tegnap házasságot kötött *Kretschmer* Klára színésznővel, aki tavaly a *Josefstädter Theater* nek volt a tagja. *Königswarter* János báró most mindössze huszonnégy éves, felesége pedig első házasságában *Berger* Rezső operanékesnek volt a neje és egy ideig mint énekesnő lépett fel különböző darabokban, a melyekben rendszeren *Walden* Harry volt a partnere. — *Königswarter* János báró fia *Königswarter* Herman báró bécsi bankárnak, a ki annak idején nagyszabású versenystállót tartott fenn. Magyarországon s Bihar megyében nagybirtokos volt. Óriási tőzsdevesztése után azonban teljesen visszavonult a nyilvános szerepléstől. *Königswarter* Hermann báró annak idején egy híresség magyar nemes leányt vett feleségül, *Blaskovich* Melániát s amikor kedvéért kikeresztelkedett, apja végrendeleti meghagyása értelmében egy millió forintot adott zsidó jótékonycélokra. *Schlauch* Lőrinc bíboros-páspóknak pedig, aki megkeresztelte, egy igen nagyértékű gyűrűt ajánlott fel. Az akkoriban nagy szenzációt keltett házasság végül is válással fejeződött be. Ebből a házasságból származott János báró, aki ime most színésznőt vett feleségül. Eddig csak a versenysportban játszott, ott is igen szerény szerepet.

— **Négyezer koronás dáridó.** K. S. újpesti gazdag marhakereskedő, — amint azt annak idején részletesen megírtuk — december 21-en estétől reggelig nagy mulatságot csapott a Korzó kávéházba. A reggelig tartó dáridónak az lea a vége, hogy a kereskedő négyezerhatszáz koronájából alig pár száz korona maradt meg, a többi az éjszaka folyamán elfizette, hogy hová, arra már nem emlékezett. A rendőrségen tett feljelentésére megindult a nyomozás, amely megállapította, hogy K. S. *Porcán* Jánosnak, a kávéház tulajdonosának körülbelül nyolcszáz koronát fizetett ki az elfogyasztott italok és törések fejében, egy *Nyitra* József nevű kucsébernek, aki egész éjszaka vele mulatott, körülbelül hatszáz koronát adott, bőkezűen jutalmazta ezenkívül a kávéház kaszíróját is, mintegy hétszáz koronával, továbbá a pincereket és a cigányokat, akik összesen körülbelül háromszázötven koronát kaptak tőle. Megállapította a detektívek nyomozása azt is, hogy *Porcán* János felesége és sógornője szintén kaptak a marhakereskedő pénzéből. De összegezve ezeket a tételeket, még mindég fennmaradt körülbelül ezeröttszáz korona, amelynek hollétét nem sikerült megállapítani. A kaszírónél és *Nyitrai* kucsébernél talált pénzt a rendőrség lefoglalta, hogy a nyomozás befejezése után visszaszolgáltassa jogos tulajdonosának. A rendőrségen *Szilágyi* László dr. rendfoglaló vezette ez ügyben a kihallgatásokat. *Porcán* János kávéház tulajdonos ellen vallottak a cigányzenészek, akik azt állítják, hogy éjjel után, amikor a marhakereskedő már egészen részeg volt, több ízben százakkal fizetett a kávésnak. *Porcán* ezzel szemben azt vallja, hogy ő mindössze ötszázhatvan koronát kapott s ennyire jogos igénye is volt. A rendőrség, miután a nyomozást már teljesen befejezte, az ügy összes aktáit áttette az ügyészséghez további eljárás végett.

— **Tartalékos tisztek továbbképző tanfolyama.** A közös hadsereghez tartozó tartalékos tisztek és tisztjelöltek értesítetnek, hogy a legközelebbi továbbképző tanfolyam folyó évi január hó 28-án tartatik meg. Kezdeté délután 6 óra 30 perckor a 33-ik gyalogezred tiszti ötkezdőjében (vár, parancsnoksági épület, I. emelet.) Öltözöt tetszés szerint: egyenruha (zubbony) vagy polgári ruha.

— **Kulturpalotai bálak** — meghűléssel. (*Panaszos levél.*) Nem mulaszthatom el, hogy a jövődében kulturpalotai mulatságok végigszenvedésére kárhoztatott aradiak. érdekeben eddigi tapasztalataimat nyilvánosságra ne hozzam. Két műsoros táncestén vettem részt és mind a két alkalommal megcsodáltam a diszes ragyogó termet és mind a kétszer alapos influenzával fiztettem rá a szórakozásra. A nagyterem szép, diszes, ragyogó, de a táncot követő szünetben nem ülhet le az ember, a hideg folyosókon, lépcsőházban, előcsarnokban kell fagyoskodni. Ujabban — mint értesülök — a dohányzást is elültják a palotában és ha ez a muzeális gyűjtemények érdekében helyes is: a mulatságok résztvevőinek mégis csak kellemetlen. Fagyos téli éjszakán végre is nem futhatnak ki az utcára, hogy egy cigarettát elszívjanak. Szóval szép a kulturpalota, de nem bálteremnek való és nagyon helytelen, hogy ezt a nagy ünnepélyekre hivatott diszes termet egyáltalán kiadják mulatságok céljára. Rosszul jár a palota is: minden bál, táncost után megújul a panasz a terem rongálása, összepiszkítása miatt, de rosszul jár a közönség is, mert kényelmetlenül, a hideg folyosókon megbetegedésnek kitéve tölti a mulatságra szánt estét. Tisztelettel R. G.

— **Cziklon Dalmáciában.** *Zágrábból* jelentik: *Razanac* faluban nemrég ciklonszerű vihar volt, amely ledöntötte a templom harminc tonna súlyú tornyát és a két, egyenkint ötszáz kilogramos harangot. A ciklon, amely két óráig tartott, több ház tetejét is leszakította.

— **Öngyilkos volt pénzügyőr.** *Kisjenőről* jelentik: *Szoboszlai Szabó* Imre volt pénzügyőr hosszabb ideje állást keresett. Miután mindennün elutasították, a végkép elkeseredett ember ma hajnalban szíven lökte magát s azonnal meghalt.

— **Váltóhamisításért elítélt kovácsmester.** *Boros* Károly feketegyarmati kovácsmester a múlt évben sógorának, *Nagy* Sándor gazdálkodónak nevére egy 1100 koronás váltót hamisított, amelyet a *Kisjenői* Takarékpénztárnál számított le. Mikor a váltó lejárt, *Boros* Amerikába akart szökni, azonban a határrendőrség feltartóztatta és átadta az aradi ügyészségnek. Az aradi törvényszék, a ma megtartott ítérgyaláson *Borost* magánokirat hamisítás bűntette miatt egy évi fogházra ítélte.

— **Lopás a piacon.** *Szvetl* Györgyné ötvenesi gazdasági cselednek a piacon ma ellopott százötvenkét koronáját. A penztesak cekkerében tartotta s innen emelték ki a tolvajok, akiknek kiletét még nem sikerült megállapítani. A károsult két román asszonyt vádolt meg a lopással, a rendőrségen a detektívek meg is motozták őket, de a pénzt nem találták meg. A nyomozás folyik.

— **Jótekonny adomány.** N. N. Arad 5 koronát és *Vorósmarty*-utcai kártyapártnernek 6 koronát küldtek kiadóhivatalunkba a „*Boldogtalan anya*” részére, amely összeget rendeltetési helyére juttattuk.

— **Elkobzott halak.** *Petkovics* Béla rendőrfelügyelő jelentésére *Grumáz* László dr. rendőrbíró ma delelőt a piacon elkoboztatott *Luttwák* Izsak halkereskedőtől 79 kilogramnyi halat, mert származási bizonyítvány nélkül arulta a törvényes méreten aluli halakat. Az elkobzott halak árát a törvény utasítása szerint községi jótékonycélra fordítják.

— **Varroda megnyitás.** Szives tudomására adom a t. hölgyközönségnek, hogy varrodámat ismét megnyitottam. Tisztelettel özv. *Kárász* Dezsőné Szabadság-tér 10. 581

— **Amortizációs kölcsönök jelfekvésü** kész és építendő aradi házakra, földbirtokra előnyös feltételek mellett, ugyszintén tisztviselői kölcsönök kaphatók *Szücs* F. Vilmos által Arad, *Karolina*-utca 8. 585

— **Leltár miatt mélyen leszállított árak** *Fischer*-féle Nagy Áruházában, Arad Szabadság-tér 12. sz. alatt.

— **Ritka bélyegek vétele és eladása** *Kerpelnél*. Egész gyűjtemények vásárlása 291

— **Izr. iskolai „Működési napló” nyomtatvány** előírás szerint kapható az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

## TARKASÁGOK.

(A jóérzésű ember.) Óraszámra kapacitálta az utazó egyik aradi kereskedőt, de hasztalan.

— Hát semmit, semmit nem akar venni? — kérdezte végül rezignáltan.

— Nem!

Az utazó egy percre elkomolyodott, de aztán, amikor látta, hogy úgy is mindegy, gunyos mosolylyal mondta:

— Ebből csak azt látom, hogy ön egy becsületes, jóérzésű ember, mert megakarja cégünknek takarítani a felesleges — ügyvédi költséget.

(A hasonlatosság.) Gereben, az ügyes portrérajzoló egyik kávéházi lovag aroképét mutatta barátainak. Valamennyien gratuláltak:

— Nagyszerű! Kitünően el van találva! Meglepően hasonlít hozzá!

— Valaki diazkrétan megkérdezte:

— És kifizette már?

— Nem!

— Na az — még jobban hasonlít hozzá!

## TANÜGY.

(—) **Állami gyermekgondozónői tanfolyam.** Belügyminiszteri engedély alapján hivatalos gyermekgondozónői tanfolyam nyílik meg az aradi állami gyermekmenhelyen február hó közepén. A tanfolyamra 7—8 hallgatót vesznek fel, és pedig 4—5 teljesen ingyen oktatás, lakás és ellátásban részesül, 2—3 az élelmezésért napi egy koronát tartozik fizetni. A tanfolyam egy évig tart, és az év végén miniszteri biztos jelenlétében a résztvevők vizsgát tesznek és oklevellel látattnak el. Felvehetőek ezen tanfolyamra oly fiatal nők, kik a 18 évet betöltötték és 4 polgári osztályt, vagy annak megfelelő más iskolát végeztek. A kérvények bélyegmentesen az aradi állami gyermekmenhely igazgatójához február hó 10-ig nyújthatók be.

(—) **Vasuti dijszabási tanfolyam.** Magyar J. Elek aradi államvasuti tisztviselő február hóban vasuti tarifa- és közlekedési ismereteket terjesztő tanfolyamot akar nyitni, melyhez az államvasutak igazgatóságának engedélyét már elnyerte és most az aradi kereskedelmi és iparkamara támogatását kéri. A tanfolyam hetenként három órában fogja előadásait tartani és ezeknek előadói Magyar J. Elekén kívül *Scherfender* Kálmán és *Horváth* Emil államvasuti tisztviselők lesznek.

## VÁROS ÉS MEGYE

**Pályázat rendőrkapitányi állásra.** *Varjassy* Lajos polgármester ma pályázatot hirdetett Arad városnál megüresedett rendőrkapitányi állásra. A pályázatok február 7-ikéig a polgármesteri hivatalnál adandók be. A kapitányt a főispán nevezi ki. Az esetleg megüresedő fogalmazói állásra a pályázatot csak később írja ki a polgármester.

**KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.**

**Aradi heti gabonavásár.**  
(Saját tudósítónktól.)

Arad, január 23.

Az időjárást illetőleg ismét azt jelenthetjük, hogy egyik napról a másikra változik, mely körülmény mezőgazdasági szempontból hátrányos, mivel a vetések sikeres telelése nincs biztosítva.

A gabonaüzlet irányzata szilárd.

Elkelt a mai piacon:

|                 |                                   |
|-----------------|-----------------------------------|
| 700 mm. buza    | 22 <sup>—</sup> —22 <sup>60</sup> |
| 500 mm. tengeri | 12 <sup>—</sup> —12 <sup>60</sup> |
| Rozs            | 15 <sup>60</sup> —                |
| Árpa            | 18 <sup>—</sup> —                 |
| Zab             | 12 <sup>—</sup> —                 |

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

**Budapesti áru- és értéktőzsde.**

Társasági tudósítás.

Budapest, január 23.

**Készáru.**

Amerika egy féllal magasabb. Kínálat, vételkegy korlátolt, 10 ezer mm. 5 fillérrel magasabb.

**Határidő.**

|                       | Dél<br>zárlat | 2 órai<br>zárlat |
|-----------------------|---------------|------------------|
| Buza 1914. áprilisra  | 11.80—11.91   | 11.90—11.91      |
| Buza 1914. májusra    | 11.98—11.99   | 11.96—11.97      |
| Buza 1914. októberre  | 11—11.01      | 11.00—11.01      |
| Rozs 1914. áprilisra  | 9.58—9.59     | 9.02—9.03        |
| Rozs 1914. októberre  | 8.54—8.59     | 8.60—8.61        |
| Tengeri 1914. májusra | 6.88—6.87     | 6.90—6.91        |
| Zab 1914. áprilisra   | 7.98—7.99     | 7.97—7.98        |
| Zab 1914. októberre   | 7.98—7.89     | 7.92—7.93        |

As árak 50 kilónként számítva.

**Budapesti értéktőzsde (január 23.)**

|                            |        |
|----------------------------|--------|
| Osztrák hitel              | 684.75 |
| Magyar hitel               | 840.50 |
| 4% koronajáradék           | 82.80  |
| Osztrák-magyar Államvasuti | 725.—  |
| Jelzálogbank               | 435.—  |
| Lezámitóbank               | 519.—  |
| Hazai Bank                 | 289.—  |
| Magyar Bank                | 528.—  |
| Kereskedelmi Bank          | 3803.— |
| Rimamurányi                | 641.50 |
| Salgótarjáni               | 767.—  |
| Köszti Vasút               | 618.—  |
| Városi Villamos            | 815.50 |

**Bécsi értéktőzsde (január 23.)**

|                        |        |
|------------------------|--------|
| Osztrák hitel          | 632.50 |
| Magyar hitel           | 839.—  |
| Osztrák-magyar Államv. | 711.—  |
| Déli vasút             | 108.—  |

A Temesvári Lloyd-társulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Arak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1914. jan. 23. Buza 75 kilogrammos 22.10—22.20 78 kilogrammos 22.30—22.40, 77 kilogrammos 22.50—22.60, 78 kilogrammos 22.70—22.80. Rozs (prima) 15.80—16.00, (közép) 15.30—15.40, Árpa (sertőző) — (takarmány) 12.75—12.95, Zab (prima) 13.60—13.70, (közép) 11.20—11.40, Tengeri régi (magyar) — új 11.60—11.70, (román) régi 11.90—12.10, új 10.30—10.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 4.60—4.80, (rózsa) 6.50—6.60.

Felolós szerkesztő:

**Rudnyánszky Endre.**

**NYILTÉR.**

**Belvárosban**

545

**előkelő helyen, nagyobb beltelőkkel egy uri ház eladó.**

Bővebb felvilágosítást Momák Döme dr. ügyvéd ad Maros-utca 2. sz. alatt.



**Ajánlunk elsőrendű**

**Porosz Salon kösznet  
Magyar Fűtő kösznet  
Porosz dió kokszt  
Aradi légszesz kokszt  
Vasaló Bükkfaszenet**

gondosan rostálva — faszén 25 kilós, kőszén és kokszt 50 kilós pontosan mért és plombázott zsákokban

**Legalcsóbb áron, házhoz szállítva.**

A házhoz szállítás pontos betarthatása végett kérjük b. csés rendeléseit félnapal előbb megtenni.

**Telefon számunk 139.  
Kneffel Károly és Fia  
kőszén és kokszt nagykereskedése  
Aradon, Boros Beni-tér 2. (saját ház.)**



**Rheuma**

**Köszvény,  
derékfájás  
(izomcsúz)  
Ischias.  
Kérem?  
Figyeljen!**

Ha Ön esetleg skár régóta, vagy rövidebb idője szenved, úgy kérem, használja fel azt az alkalmat, amelyet most nyujtok Önnek és írjon nekem. Kérem vagyok Önnek ingyen és bérmentve valami olyat küldeni, ami Önnek igen kellemes meglepetést fog okozni. Ön talán már sok pénzt adott ki különböző szerkezt, de ugyebár, legfeljebb csak átmeneti javulást ért el. Határozottan biztosíthatom, hogy nekem birtokomban van ez az igazi szer, amely a rheuma, köszvény (podagra, chrisagra) stb. okozott testéből kiűzi. Ez a szer olyan betegségek ellen is jó, amelyeket a húgysav jelenléte okoz a testben, mint szívbaí tünetek, bécúlia, izmádmányok, gyomorbaíok stb. Napról-napra valószággal elárasztanak kőszósz és dicséret levelekkel az én feleim, akik évek óta szenvedtek és nem tudtak állandó javulásba jutni mindaddig, amíg hozzám nem fordultak.

Győződjék meg Ön maga is állításaim valódságról. Nem kell nagy fáradságra: csak egy levelezőlapot írjon. Erre én küldök Önnek egy értékes könyvet és egy kútfőben ható szert teljesen ingyen. Tegyen kísérletet! Ha nem írhat azonnal úgy legalább írja meg ezt a hirdetését. Ez talán egyszerű még az életét mentheti meg! **Ingyen!**

**GICHTOSINT-BRUNNEN-KONTOR H. m. b. H.  
Berlin S. O. 33. Abt. 507.**

**Edison**

**beszélő**

**mozgóképei**

**Kulturpalotában**

**január 26-án**

**1<sup>1</sup>/<sub>2</sub>7 és 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub>9**

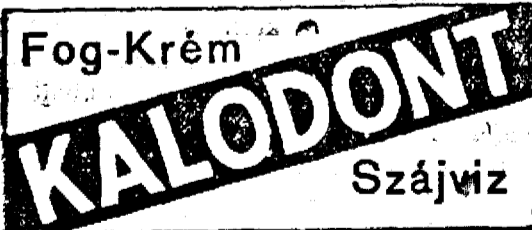
**január 27-én**

**5, 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub>7 és 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub>9**

576.

**órai kezdettel.**

Fog-Krém



Szájvíz

9401

**NEMZETI SZÍNHÁZ.**

Szombat, 1914. évi január 24-én:

A) Bérlet. **Katonadolog.** A) Bérlet

Nagy operette 3 felvonásban. Írták: Mérey A. és Dr. Béldy J. Zenéjét szerette: Zerkovitz Béla. Karmagy: Tilger A. Rendező: Polgár S.

**SZÁMBELYEK:**

|              |              |              |              |
|--------------|--------------|--------------|--------------|
| Pocsufu      | Várnai Jenő. | Mu-csi       | Győző A.     |
| Nakinak      | Patáky V.    | Puczi        | Virág László |
| Man Sing     | Nógrádi M.   | Ping-ping    | Sz Rontay B. |
| Mármárosey   | Herold Ede.  | Ping-pong    | Benkőné.     |
| Bodor Pista  | Barics Gy.   | Rózsamész    | Hampel r.    |
| Zabota Péter | Polgár S.    | Lókuszkehely | Asztalos M.  |

# Apró hirdetések

**Az „Aradi Közlöny” egyes példányai — mára kora reggeli órákban — a következő helyeken kaphatók:**  
**Hj. Klein Mór** könyv- és papírkereskedésében Andrassy-tér 12.  
**Weisz Leó** könyv- és papírkereskedésében Andrassy-tér 13.  
**Pichler Sándor** könyv- és papírkereskedésében Szabadság-tér 1.  
**Kepplert Zsigmond** papírkereskedésében Andrassy-tér 25.  
**Décsi Géza** könyv- és papírkereskedésében Forray-u. (Gr. Hunyady-palota).  
**L. Szalay Sándor** dohány nagy árudájában Andrassy-tér 21.  
**Ó. v. Hammerschlag Lipótné** dohány üzletében Andrassy-tér 15.  
**Weisz Antonia** dohányüzletében József főherceg-utca 3.  
**Ó. v. Ambrusné** dohányüzletében Weisz János-u. 3.  
**Einwag Róza** dohányüzletében Weisz János-u. 13. (Főpostával szemben).  
**Ruhmann Zsigmond** papírkereskedése és dohányüzletében Hunyadi-u. 1.  
**Husztli Mária** dohányüzletében Szabadság-tér 8.  
**Barna Béla** hírlap- és hirdetési irodájában Atzél Péter-utca 1. Zrínyi-u. oldal.  
**Mári Clotild** dohányüzletében Deák Ferenc-utca 5.  
**Weisz Jusztinné** Arad Hegyaljai Villagya vasút állomás.  
**Ó. v. Alizkovits Zsigmondné** dohányüzletében, Salacz-utca 1.  
**Vasuti portásnál** Arad, pályaudvar.  
**Valamint:** Temesvár, Mezőhegyes, Makó, Brád, Marlaradna és Piski vasútállomásokon, továbbá Nagyváradon és Békéscsabán.

**Az apróhirdetésekre vonatkozó tudnivalók, ahol a hirdetés mellett: „Bővebbet, vagy cím a kiadóban” áll, közelebbi adatok olvashatók az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.**

**Arad**  
 a csomag megjött. Alkalmom nem lehet, itthon a mama, beteg, nem mehet el. Gondolataim mindig magánál vannak. Csókolja, pá B. 587

**Zengoramester**  
 ajánkozik családi estélyekhez és tanításra. Stampfl Gusztáv, Tótközy Imre-utca 17-19.

**Oktatás.**  
**Deutsches Fraulein**  
 gibt Klavierstunden im Anfangunterricht Drabek, Kossuth-u. 27., 1. em. 578  
**Olasz nő**  
 oktatást nyújt olasz és francia nyelvből. Bővebb felvilágosítást nyújt Kerpel Izsó könyvkereskedése. 565

**Ingatlan.**  
**Demeter-utca 35. sz.**  
 adómentes ház szabadkézből eladó. 6747  
**Egy szép magánház,**  
 2 utcai szoba és egyéb mellék-helyiségekből álló lakással, villanyvilágítással, nagy kerttel, áthelyezés miatt, előnyös feltételek mellett sürgősen eladó, esetleg kiadó. Bővebbet Varjassy Lajos-utca 177. 578

**A Mosócsi-telepen**  
 Szentleányi-úton két telek, kedvező feltételekkel eladó. Tudakozódni Ilés-u'ca 70. 528

**Schweidel József-u. 18.**  
 számú ház szabadkézből eladó. 568

**ÜZLETEK.**

**Aradon,**  
 Radnal-ut 13a. házszám alatt levő házam és korcsmaüzletem, jogokkal együtt, családi okok és bal-séret miatt, minden elfogadható áron azonnal eladó. 492

**LAKÁST KERESNEK.**

**A város belterületén**  
 két szoba konyhából (lehetőleg fürdőszobából) álló lakást keresek; esetleg azonnal elfoglalandó. Ajánlatokat „Tiszta” jellegre a kiadóhivatalba kérek.

**KYADÓ LAKÁS.**

**Ucsai**  
 butorozott szoba külön lépcsőházi bejárattal azonnal kiadó Vörösmartí-u. 3 szám II. em. ajtó 16. 576

**VÉTEL ÉS ELADÁS.**

**Legjobb porosz**  
 fűtőszén nagyban és kicsinyben kapható Roth József Eötvös-utca 3. Telefon 63. 5841

**Hét láb hosszú**  
 szép tölgy szőlőkaró waggononkint jutányos áron kapható Salamon Henrik és Fia fatermelőknél Déván. 535

**Koks**  
 (pirszén) nagyban és kicsinyben legelőcsöbbsen kapható Roth József Eötvös-utca 3. Telefon 63. 5841

**KÜLÖNFÉLE.**

**Diamant Jenő**  
 Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (polgári iskolával szemben) épület- és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít ügy helyben, mint vidéken. 511

**Pormentes fasszén**  
 vasalásra kapható Roth József Eötvös-utca 3. Telefon 63. 5841

**Fucovesin**  
 Tabl. fucovesini comp. Elhízás elleni gyógyszer, nem hashajtó, nem ártalmas. Kipróbált biztos szer. — Ára használati utasítással ellátott eredeti doboznak 3 korona 50 fillér. Főraktár: Hehs Vilmos gyógyszerháza a Szent Istvánhoz Aradon, Batthyány-utca. Összes készítményeink Földes Kelemen gyógyszerházában is kaphatók. 5189

# Egy hölgy

hajlardo bárkinek, aki ideggyengeségben (Neurasthenia), vérszegénységben, csusz kösvény, stb. betegségben szenved, díjtalanul egy egyszerű, meglepő gyorsan ható gyógyszer ajánlat, amelyet a véletlen átal, ism-rt meg. Személyesen gyógyult meg ezen gyógyszer által, mint sok más beteg, miután mind-efele gyógyszerhez eredmény nélkül folyamodott és lelkiismereti kötelességének tartja hálából ezen nyilatkozatot közzé tenni, tisztán emberbaráti célból, egy tett fogadalom következtében. Szíveskedjenek írásban fordulni Ed. Müller Amália Budapest, Albertfalva 6. 9521

**Takszámoteres**  
**Bér-autók**  
 Telefonszám  
**816**

2281  
 Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig  
 Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Valódi angol sport, vadász valamint modern katonaisztli, vasutas és egyéb sapkákat

ajánl:  
**Schäffer Henrik**  
 Aradi Első Sapkakészítő vállalata  
 Arad, Andrassy-tér (Bing-ház).  
 Telefon 208. szám. 207

28/1914.  
**Hirdetmény.**

A m. kir. belügyminiszter ur 192655-1918. sz. rendeletével felhívja mindazon emberbaráti intézményeket, amelyek a szegény öregek és gyámoltalanok segélyezésével foglalkoznak, hogy amennyiben a „B. bithi és Legendi Horváth Pálné, szül. Ducrez Karolin által létesített alapítvány kamataira igényt tarthatnak, erre vonatkozó kérelmüket 1914. január hó 31-ig a m. kir. belügyminisztériumhoz adják be. A miniszteri rendeletben foglaltakat az érdekeltek a városi kiadóhivatalban megtekinthetik. A városi tanács.

**Az Aradi Közlöny**  
 apróhirdetési levelezőlapja,

valamint az  
**Aradi Nyomda Részv.-Társ.**  
 kiadásában megjelent  
**nyomatványok,**  
 (postakönyvek, tartozik-követel zsebfüzet stb.) kaphatók

**Barna Béla**  
 hírlap és hirdetési irodájában ARAD, Atzél Péter-utca 1. szám Zrínyi-utca oldal.

**Az Andrassy-téren az első emeleten**

irodának vagy dívtalonnak alkalmas utcai lakás  
**február 1-re kiadó.**  
 Bővebbet a kiadóhivatalban.

# Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

Aradváros mérnöki hivatala a kettős fűtőkályhák és füstcsövek használata által (50) ötven % fűtőanyag megtakarítást ért el! Régi rendszerű kályhák olcsón és rövid idő alatt átalakíthatnak.

**Kettős füstcsövek**  
 1. szám kis szobára 5 korona.  
 2. „ közép „ 10 „  
 4. „ nagy „ 22 „

Füstcsövek raktáron és azonnal kaphatók

# Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél

**Arad, Rákóczi u. 27.**

M. kir. szabadalom b. 511

# Patent.

1913. V. 1604/1. szám.

# Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság fenti számú végzése által Kalmár József aradi lakos jelentkező végrehajtató javára 270 kor. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felül oglalt és 3121 koronára becsült kávéházi berendezések és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladotnak.

Ezen árverés az aradi hitelbank és tekaróptar 220 K. és az aradi butorkészítő iparosok szövetkezte 546 K. 25 fill. követelése és jár. ul. erejéig is elrendeltetik.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon Szentpál-u 10. sz. alatt leendő eszközésére 1914. évi január hó 26-ik napjának délután 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladotni fognak.

Az előtérvezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1914 évi január hó 12. napján.

**Györffy Arnold**  
 bírósági végrehajtó.



## Meghívó

### az Aradi Termény- és Áruraktár Részvénytársaság

#### negyedik évi rendes közgyűlésére,

mely folyó évi február hó 8-án délelőtt 11 órakor fog az Aradi Ipar- és Népbank helyiségében megtartatni.

#### A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
  2. Az 1913. évi zárszámadás megállapítása, valamint a felmentés iránti határozathozatal.
  3. Egy igazgatósági tag megválasztása 2 évre.
  4. A felügyelő-bizottság megválasztása 3 évre.
  5. A felügyelő-bizottság évi díjának megállapítása.
  6. Az alapszabályok 2. §-ának módosítása.
  7. Az alapszabályok 23. §-a értelmében esetleg benyújtandó indítványok.
- Kelt Aradon, 1914. január hó 23-án. Az Aradi Termény- és Áruraktár Részvénytársaság igazgatósága.

Jegyzet: Hivatkozással az alapszabályok 18 ik §-ára, felhívjuk azon t. részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, hogy részvényeiket azoknak le nem járt szelvényeivel együtt, vagy az azokról szóló letéti jegyeket, a vállalat, vagy az Aradi Ipar- és Népbank pénztáránál, a közgyűlés napját legalább egy nappal megelőzőleg, letétmentesíteni sziveskedjenek.

| Vagyon.                     | Mérleg-számla 1913. december 31-én. | Teher.                         |            |
|-----------------------------|-------------------------------------|--------------------------------|------------|
| Telek .....                 | 28193 41                            | Részvénytőke .....             | 500000 —   |
| Kurticsi-uti ingatlan ..... | 63068 52                            | Tartalékalap .....             | 1329 80    |
| Épület .....                | 335087 42                           | Nyugdíjalap .....              | 132 38     |
| Gépterendezés .....         | 157382 45                           | Épület értékesítési alap ..... | 2058 16    |
| Iparvagyány .....           | 26949 50                            | Biztosítéki letétek .....      | 18000 —    |
| Felszerelés .....           | 9820 61                             | Óvadék letétek .....           | 700 —      |
| Szerszámok .....            | 509 59                              | Elfogadványok .....            | 548000 —   |
| Értékpapírok .....          | 9050 —                              | Egyenleg mint nyereség .....   | 12103 53   |
| Előlegek .....              | 340465 —                            |                                |            |
| Adósok .....                | 70425 94                            |                                |            |
| Alapítási költség .....     | 5058 49                             |                                |            |
| Tiszti biztosítékok .....   | 18000 —                             |                                |            |
| Óvadékok .....              | 700 —                               |                                |            |
| Átmeneti tételek .....      | 10781 27                            |                                |            |
| Pénztár .....               | 8833 67                             |                                |            |
|                             | 1082323 87                          |                                | 1082323 87 |

Arad, 1913. december hó 31-én.

Rajz Jenő, s. k.  
ügyvezető-igazgató.

Grósz Miklós, s. k.  
főkönyvelő.

#### Az Aradi Termény- és Áruraktár Részvénytársaság igazgatósága:

Szalay Károly, s. k. elnök-igazgató. Walder Gyula, s. k. igazgató. Varjassy Árpád, s. k. igazgató.  
Dr. Tagányi Sándor, s. k. igazgató. Hehs Vilmos, s. k. igazgató. Hehs Béla, s. k. igazgató.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő bizottság:

Dr. Priegl István, s. k.  
f. ü. b. elnök.

Tagányi Gusztáv, s. k. f. ü. b. tag. Lámzer János, s. k. f. ü. b. tag. Holländer Emil, s. k. f. ü. b. pottag.

29932—1913. kh. sz.

## Hirdetmény.

Az eleven hasznos vadak s a hasznos szárnyas vad tojásainak forgalomba hozatala és szállítása tárgyában a m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak 1910. évi március hó 14-én 86219. szám alatt kiadott rendeletét a következőkben teszem közzé.

A hazai vadtenyésztés érdekében és a hasznos szárnyas vad tojásai mindinkább elharapodó jogosulatlan elszedésének megállítására végett az 1879. XL. törvény cikk 1. és 16. §-ai a) apja) rendelem: 1. Élő hasznos vadat, hasznos szárnyas vad tojásait, szállítani csak engedéllyel szabad. 2. Az engedélyt a m. kir. földművelési miniszter adja, akihez a kérvényt a törvényhatóság első tisztviselője útján kell benyújtani. A kérvény benyújtása alkalmával hatóságilag igazolandó, hogy folyamodó a vadászati jog tulajdonosa s így az élő hasznos vad befogására, vagy hasznos szárnyas vad tojásainak szedésére jogosult. Az engedélyt kérő, ha nem tulajdonosa a vadászathatáskör, igazolnia köteles, hogy a vad befogást, tojás szedést a vadászati tulajdonosa nem tiltalmazta. Az engedély alapján a törvényhatóság első tisztviselője szállítási igazolványt állít ki mely a szállítmányokkal együtt a vasúti, hajózási illetve postai felvételi hivatalnak átadandó. Ha élő hasznos vad vagy hasznos szárnyas vad tojása ilyen szállítási igazolvány nélkül, a vasúti, hajózási illetve postai felvételi hivatalnál továbbítás végett feladatni szándékozik, ily küldemények felvétele megagadandó s ha mégis tévedésből ilyenek felvételtek, akkor azok visszatartandók, a közvégső előjáráságnak átadandók s erről a közvégső illetékes első fokú rendőri hatósággal azonnal, esetleg távirat útján is értesítendő. 3. Aki élő hasznos vadat vagy hasznos szárnyas vad tojásait az 1. pontban meghatározott engedély illetve igazolvány nélkül szállított, vagy azok megszerzését igazolni nem tudja, kihágást követ el, s a rendőri büntető hatóságok által 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő, s nemcsak az eljárási költségekben, hanem a vad etetési és kezelési költségeiben is elmarasztalandó. 4. A lefoglalt vad és tojás, amennyiben a károsult vadászati tulajdonosnak személyazonosságát a lefoglalás alkalmával kétségbevonhatatlanul kideríthető s hozzá távirati úton intézendő felszólításra 24 óra leforgása alatt beérkező válasza alapján rendelkezésre bocsátandó. Amennyiben a károsult személye, vagy jogosulatlanul megszerzett hasznos vad és hasznos szárnyas vad tojásainak származási helye meg nem állapítható a lefoglalt vad és tojások a lehető legrövidebb idő alatt még a kihágási ítélet hozatala előtt az eljárás illetékes I. fokú rendőrhatalóság által elkobzandók és nyilvános árverésen eladandók. Az árverésen csak a vadászterület tulajdonosa, vagy bérlője, illetve ezeknek meghatalmazottjai vehetnek részt. A kihágást elkövető az árverésen részt nem vehet. Ha

jogosult árverező nem jelentkezik a vad annak a községnek határában a melyben az lefoglaltatott kibocsátandó a tojások pedig haladéktalanul földművelésügyi m. kir. miniszterium rendelkezésére bocsátandók, illetőleg a lefoglalt tojások ügyében a földművelésügyi miniszter rendelkezése távirati úton kérendő. Az árverésen befolyt összeg az 1901. évi XX. tcz. 28. §-ában megjelölt célokra fordítandó. Ha az árverés illetve az eleven vad etetési és kezelési költségei a kihágást elkövetőtől nem hajthatók be, azok az árverésen befolyt összegből levonandók. 5. E rendelet az 1908. évi december hó 18-án 10592/1908. szám alatt kelt, a m. kir. telügy igazságügy és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg kiadott földművelésügyi miniszteri rendelet hatályon kívül helyezése mellett 1914. évi április hó 1-én lép életbe.

Green,  
főkapitány.

24867—1913. kh. sz.

## Hirdetmény.

A földművelésügyi m. kir. miniszterium az országos selyemtenyésztési felügyelőség útján 1914. évi tenyésztésre ingyen ad selyemérmepetét, illetve selyemhernyót mindazoknak, kik selyemtenyésztéssel foglalkozni kívánnak.

Akik selyemtenyésztéssel foglalkozni szándékoznak, jelentkezzenek azon egyénnél, aki a községben a selymértépe kikeltésével megvan biva.

A jelentkezők kötelezik magukat a pete, illetve a hernyó átvételére. Aki pedig ingyen petét, illetve hernyót kap, az kötelezi magát alávetni a szabályoknak.

A gubók élő állapotban kilogrammonként a következő árban fognak beváltatni:

Az I-ső osztályu gubónak beváltási ára kilogrammonként 2 korona 50 fillér.

A II-od osztályu gubónak beváltási ára kilogrammonként 1 korona 50 fillér.

A III-ad osztályu gubónak beváltási ára kilogrammonként 20 fillér. Megjegyzetjük azonban, hogy amennyiben a külföldi gubó árak emelkednének, a beváltási árak nálunk is fel fognak emelkedni.

Minden tenyésztő ugyanakkor, mikor a ha nyót kapja, egytál kap minden gram pete után 8 lyukgatott papírt és 6 db. lyukgatott papírt és azon tenyésztő, aki hőmérővel még nincs ellátva, egyhőmért.

Egy hőmérő darabonként 20 fillér; a tenyésztő papír ára ivonként 1 fillér, a lyukgatott papír ára pedig darabonként 1/2 fillér.

A papír és hőmérő ára ugymint eddig, a beváltásnál vonatkozik le. Az öttenyésztők azonban, kik különböző oknál fogva nem hozták gubót, kötelesek az általuk át vett papír és hőmérő árát a beváltás után 15 nap alatt a községhezánál a felügyelő vagy a kikeltő kezelő felváltatni.

Azok, kik termelt gubókat bárki másnak kereskedőnek házára, stb. eladnak, a törvény értelmében megfognak büntetettul, később meghatározandó összeg erejéig.

Az esetben, ha egy családnál egynél több selyemtenyésztési igazolványi könyvecske találtak, akkor ezen igazolványi könyvecskekre kiadott összes pete, illetve selyemhernyók, jegyzőkönyv felvétele mellett elfognak koboztatni.

Az, aki nem keltet hernyót, hanem petét kap és azt önmaga kelteti ki, a termelt gubó mennyiség beszolgáltatása alkalmával a kapott petékkal kiadott selyemtenyésztési igazolványi könyvecsket, valamint a petét tartalmazó dobozokat a selyemtenyésztési felügyelőségnek vissza szolgáltatja; ellen esetben minden dobozért 20 fillér tartozik megfizetni.

Green,  
főkapitány.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy rég érzett hiány pótlására több orvos ur kívánságára külföldi mintára a modern osecsemő diätetika minden követelményének megfelelő tejkonyhát rendeztem be, hol is állandó orvosi felügyelet alatt álló tuberculínra nem reagáló tehát biztosan nem gümőkóros tehenektől hygienikusan nyert tejből a különböző koru csecsemők constutiojának megfelelő gvermektejtéleéseket állítok elő.

Készülnek előzetes írásban közölt rendeletre osecsemő tejek a szükséges higitásokban osecsemőtejek zabdara (nyák) és zabliszt főzetekkel

Keller-féle maláta leves

Finkelstein Meyer-téle fehérje tej

A tejtélesek sacharinnal édesítettek és kívánatra Soxhlet tápczukorral 1—5 % arányban kevertetnek s az összes félesek sterilizáltak.

A tejeket 200 grammos üvegekben hozzuk forgalomba azok ára 10 és 20 fillér között váltakozik. Legkisebb rendelhető mennyiség 5 üveg, az üvegekért darabonként 20 fillér betét teendő; rendeléseket kérjük esti 7 óráig hozánk juttatni. Sürgős rendeléseket telefonon kérjük eszközölni.

1224

Dr. Földes Kelemen  
gyógyszertára Arad.

# Meghívó.

## A Kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság

# XXX-ik évi rendes közgyűlése

1914. február hó 8-án d. e. 10 órakor

fog az intézet helyiségében megtartatni, melyre a tisztelt részvényes urakat tisztelettel meghívom.

### A közgyűlés tárgyai:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kijelölése.
2. Az igazgatóság jelentése.
3. A felügyelőbizottság jelentése.
4. Az évi zárszámla és mérleg előterjesztése és a felmentvény megadása.
5. A tiszta nyereség hováfordításáról szóló igazgatósági javaslat feletti határozat.
6. Társulati elnök, társulati alelnök, igazgatóság, felügyelőbizottság és társulati ügyész három évre megválasztása.
7. Netáni indítványok az alapszabályok 38. §. értelmében. Kisjenő, 1914. évi január hó 17-én.

**gróf Wenckheim László, s. k.**  
társulati elnök.

Megjegyeztetik, hogy a részvényesek jogukat vagy személyesen, vagy törvényes képviselők és meghatalmazott részvényesek által gyakorolhatják; továbbá, hogy a közgyűlésen csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvényei a közgyűlést megelőzőleg 20 nappal előbb a társaság részvénykönyvében nevére iratott és a közgyűlés megkezdése előtt le nem járó szelvényeivel együtt a társaság pénztárnokánál letételtett, miről a pénztárnok és a napbiztos által térítvény adatik, mely igazolójeggyül szolgál.

### Vagyon. Mérleg-számla. Teher.

|                                 |            |                          |            |
|---------------------------------|------------|--------------------------|------------|
| Pénztár                         | 40249 28   | Alaptőke                 | 600000     |
| Más pénzüzeteknél elhelyezve    | 91921 48   | Tartaléktőke             | 140004     |
| Váltó                           | 1815085 46 | Külön tartaléktőke       | 25000      |
| Jelzálog                        | 570589     | Házépítési-alap          | 19000      |
| Kötvény                         | 237432     | Messzer Lipót alapítvány | 2100       |
| Folyószámla                     | 46769      | Betét                    | 1032431 88 |
| Saját értékpapírok:             |            | Visszleszámitások        | 881840     |
| 40320.— K. n. é.                |            | Hitelezők                | 7630 92    |
| 1913. évi 4 1/2% jradék         | 36288      | Hátralékos tőkekamatok   | 2444 43    |
| 1800.— K. n. é. 4% koronajradék | 1440       | Átmeneti kamatok         | 57958 11   |
| Ingatlan                        | 9000       | Tiszta nyereség          | 80468 08   |
| Vegyések                        | 153 20     |                          |            |
|                                 | 2848877 42 |                          | 2848877 42 |

Kisjenő, 1913. évi december hó 31-én.

Vály, s. k. ig. alelnök. Messzer Lipót, s. k. ig. elnök. Toldy Lajos, s. k. Könyvelésért: Mann, s. k. igazgató. Csukay, s. k. igazgató. Braun, s. k. igazgató.

Kisjenő, 1914. évi január hó 19-én.

Dr. Patkós Gábor, s. k. felügy. biz. elnök. Löwy Károly, s. k. felügy. biz. tag. Riszdorfer Gyula, s. k. felügy. biz. tag. Beck Mór, s. k. felügy. biz. tag.

### Figyelem!

Mindenki meggyőződhet egy próbarendelés által, hogy Salacz-m. 2. oszt. szelvényt Szalacz-féle cipő-füzetbe a legfinomabb kivitelben és olcsó ár mellett készítek férfi-, női- és gyermek-cipőket.

### Cipők nagyraktára

Kossuth-utca 3. szám alatt, hol a legjobb anyagból saját műhelyemben készült férfi-, női- és gyermek-cipők kivételes olcsó árban, jó minőségben, szolid kiszolgálás mellett vásárolhatók 4622

Tisztelettel:

**Czernóczky Mihály**  
uri- és nő-cipész.

31087—1918. kh.

### Hirdetmény.

Egy előfordult veszettség miatt következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák folyó évi január hó 20-tól számított 40 napig állandóan köté tartassanak vagy pedig harapás elleni oltós szájkosárral ellátva pórász vezetessenek.

Figyelmestetem a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltósági m. kir. földművelési miniszterium által 40.000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül vagy szájkosárral, de pórász nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogattak és elfogatásuk után azonnal letfogtak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatalnak I-ső foku állategészségügyi hávságtól.

Aradon, 1914. évi január hó 20-án.

Green Nándor  
főkapitány.

## Millió

ember használja

### Köhögés

rekedség hurut, elnyákosodás torokhurut, fullasztó és gerosós köhögés ellen

## Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjeggyel”

6050

bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különbös-n-külömbes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Hajós Árpád, Góteri Pál, Kolumbán, Breuer F. B. P., Ring Lajos, Rozsnyai Mátya, Vajtek Kálmán, Krato Gáza, Berger Gyula, Vajdita György, Hehs Vilmos, Góts Károly, Bernáti János, Kárpáti János gyógyszerárban, Vajtek és Weisz drogeria, Hauer Nestor drogeria, Török és Tátra, Abonyi drogeria, Arad, Stodolnik Dező gyógyszerár, Ujvárad Zombory János gyógyszerár, Újszentanna, Adler Lajos Gyula gyógyszerár, Pécska, Ors Rozsó Pankola, Telfert Károly gyógyszerár, Elek, Krausz Elemér gyógyszerár, Görgény, Esztergom, Gáza Irs gyógyszerár, Lippa, Székely Zoltán gyógyszerár, Cserrmón, Bauer Ká. Gy. gyógyszerár, Kovermea, Roxim János Gyóg. Pécska.

221—1914.

# Hirdetmény

a föld- és házbirtok után járó általános jövedelmi pótdónál számításba veendő kamatterhek bevallása tárgyában.

Általános jövedelmi pótdó fejében fizetendő:

a) a földbirtokra, a házbirtok alá eső házbirtokra, a folyó évre kivetett állami egyenes adónak 80 százaléka;  
b) a házo záradó alá eső házbirtokra a folyó évre kivetett állami egyenes adónak 40 százaléka;

c) végül az ideiglenes adómentesség kedvezményében részesített föld- és házbirtoknál 20% azon összeg után, mely az illető föld vagy házbirtokra állami adó címén a folyó évre kivetett volna, ha a föld- vagy házbirtok adómentes nem lett volna.

A kölcsönre tehető ház és földtulajdonosoknak az 1883: XLVI t. c. 13. §-a által kedvezmény adatott.

A telekkönyvileg bekebelezett közadók és kincstári bérhátralékok után járó kamatok nem képezik levonás tárgyát (1883: XLVI t. c. 16 §)

Az 1. pont alatti intézkedésből világosan kitűnik, hogy a levonás alapjául szolgál az az évi kamatoszeg, mely az adóévet megelőző év végén fennmaradt tőkemaradék után jár. Ha tehát valamely földbirtokos 1913. évi január hónapban 100.000 koronát vett fel magánhitelezőnél és ebből ugyanazon évi december 15-ig 60.000 koronát visszafizetett a levonás alapjául az 1914. évre az 1913. évi december hó végén fennmaradt 40.000 korona tőkemaradék évi kamatának 10 százaléka veendő.

Es az eljárás azonban csupán az 1. pont alatt említett kölcsönökre vonatkozik, mert ezekről a kölcsönökről a 2. pont alatt említett törlesztési kölcsönök világosan megkülönböztetendők.

Ezekre az utóbb említett törlesztési kölcsönökre nézve ugyanis az általános jövedelmi pótdó kiszámításánál:

aa) a bizonyos évek alatt törlesztendő kölcsönök évi kamatának változatlanul a törlesztési idő egész tartamára vétetik az az összeg, mely a kötvényben megállapított kamatláb szerint a kölcsön vett tőke után egy évre esik;

bb) a kölcsön után nem a megelőző, hanem a folyó évre járó kamatnak 10%-a veendő tekintetbe, s így a levonás kedvezményre azokra a kölcsönökre is alkalmazandó, melyek az adóév folyamán keletkeztek. (1891: 41.187. pénzügymin. rend. 1891: 18. P. K.)

Itt megjegyeztetik, hogy az általános jövedelmi pótdónál számításba veendő kamat alatt értendő az az összeg, mely az eredetileg kölcsön vett tőkeösszeg után a pénzügymin. által kiállított kötvényben meghatározott kamatláb szerint kamat fejében fizetetik, e mellett az évi törlesztési összegből a tőke artozás apasztására valamint a kezelési költségekre fordított összeg az általános jövedelmi pótdó megállapí-

tásául levonás alapjául nem vehető. (1893: 28.068. pénzügymin. rend. 1893: 18. P. K.)

A vallomás az adóév január 1—31-ike közötti időben adandó be a városi adóhivatalnál.

A benyújtott vallomásról ellismervény adatik, mely a vallomás-kellő időben történt benyújtásának igazolásul szolgál.

Kivételt képeznek a 2. pont alatt említett esetek, mert azok az adózók, akik a kölcsönkamatokra vonatkozó vallomások benyújtására kitűzött határidő letelte után valamely pénzügymin. telekkönyvi bekebelezés mellett törlesztéses kölcsönt vesznek fel, jogosítvák a felvett kölcsönnek telekkönyvi bekebelezését igazoló és a bekebelezés megtörténtét követő 30 nap alatt benyújtandó vallomás alapján, a rájuk az adósság felvétele előtt már kivetett általános jövedelmi pótdó mérvének helyesbítését az illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál kérn.

Mindazok az adózók, kik az államkincstár megkárosítására irányzott szándékból az általános jövedelmi pótdónak jogosulatlan apasztása céljából telekkönyvi eg. be nem bekebelezett, nem létező, vagy a létezőnél nagyobb összegű adósságot, avagy a ténylegesen magasabb kamatlábát vallanak be, az 1909. évi XI. t. c. 98. (az 1913: 50.000. sz. hiv. összeállítás 201.) §-a értelmében büntetendő jövedeki kihágást követnek el.

Kelt Arad, 1914. január hó 2-án.

Városi adóhivatal.

## Kalmár József Uj fa- és szénüzlet.

villanyezrelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.  
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

**költözködők figyelmébe:**  
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

**Raktáron tart:**

Villanyos csillárokat, villanyos főszedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket. 481



Értesítem a vásárló közönséget, hogy

**Simonyi-utca 1. sz. alatt**  
(Uránia-épületben) egy jól berendezett. 879

**sprított tűzifa, kokszt és kőszén üzletet**

nyitottam meg Aprított fa méter-mázsánként hazaszállítva 2-70 kor. Raktáron tartok továbbá elsőrendű porosz hazai kőszén, kokszt és szagtalan darabos faszenet legolcsóbb napi árakban. Szives partfogást kérek kiváló tisztelettel.

**Stenner J.**

Telefon 1017. Telefon 1017.

## Aradmegyei Takarékpénztár.

### Meghívás.

# Az „Aradmegyei Takarékpénztár“

t. részvényeseit

a folyó évi február hó 8-án, délelőtt 10 órakor

az intézet helyiségében tartandó

# 43-ik évi rendes közgyűlésére

ezennel tisztelettel meghívjuk.

### Tárgysorozat:

1. Az évi jelentés, az 1913. évi mérleg és a felügyelő bizottság jelentésének előterjesztése, a mérleg megállapítása, határozat a nyereség felosztása felett, valamint a felmentvények megadása.
2. Az igazgatóság indítványa, az alapszabályok 92. és 108. §§-ainak módosítása tárgyában és ezzel kapcsolatban
3. egy igazgatósági tag megválasztása két évre.
4. 15 választmányi tag megválasztása két évre.
5. A t. részvényesek esetleges indítványai.

A t. részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak felkérjük, hogy részvényeiket folyó évi február hó 7-én délután 5 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókpenztárainál Battonyán és Eleken nyugta ellenében letétmennyezni sziveskedjenek.

A mérleg, valamint a nyereség felosztásra vonatkozó igazgatósági javaslat a t. részvényesek által a közgyűlés előtt 8 nappal az intézet helyiségében betekinthező.

Arad, 1914. január 23.

**Az Aradmegyei Takarékpénztár  
Igazgatósa.**